

CAPUT IX.

Quomodo se gerere debeat confessarius
in dirigendis animabus spiritualibus ^{a)}.

121. - Quod olim dixit Dominus Jeremiae: *Ecce constitui te hodie super gentes... ut evellas... et dissipas et aedificas et plantas* (I, 10); idem nunc repetit singulis confessariis, qui non solum debent evellere vitia ex suis poenitentibus, sed etiam debent in illis virtutes inserere. Unde expediens est, addere hic caput hoc, quod poterit inservire confessariis tyronibus ad dirigendas animas spirituales ad perfectionem.

Non sunt quidem expellendi peccatores, ut superius diximus, sed e contra opus est etiam multum Deo acceptum, sponsas illi adornare, animas scilicet spirituales excolere, ut in totum se illi donent tradantque. Acceptior est ejus oculis una anima perfecta quam mille imperfectae. Unde, cum videt confessarius poenitentem vivere immunem a culpis mortalibus, omnem curam adhibere debet, ut eum in viam perfectionis et divini amoris introducat, illi repraesentando meritum quod habet Deus ut ametur, et gratitudinem quam debemus Jesu Christo, qui nos amavit usque ad moriendum pro nobis; necnon periculum, in quo versantur omnes animae, quae vocatae a Deo ad vitam perfectiorem, illi resistunt.

In tribus praecipue posita est directio confessarii quoad animas spirituales, scilicet in *meditatione et contemplatione*, in *mortificatione* et in *frequentia sacramentorum*, et de omnibus his singillatim dicemus.

§ I. - De oratione meditationis.

122. - Prudens ergo confessarius, cum cernit animam aliquam abhorrentem peccata mortalia et desiderantem progredi in amore divino, ante omnia debet illam

disponere ad faciendam orationem mentalem, scilicet ad meditationem veritatum aeternarum et bonitatis divinae. Et quamvis necessaria non sit ad aeternam salutem consequendam, sicut est necessaria petitio; nihilominus videtur valde necessaria animabus ut in Dei gratia perseverent. Cum reliquis pietatis operibus potest peccatum consistere; sed non possunt cohabitare oratio et peccatum. Anima aut relinquet orationem aut peccatum. Dicebat S. Theresia: *Animam quae in oratione perseverat, quotquot illi peccata opponat diabolus, tandem pro certo habeo, quod eam Dominus ad salutis portum conducat*. Et ideo diabolus nullum aliud exercitium tam quaerit impedire, quam illud orationis; *quoniam*, inquit eadem Sancta, *novit daemon, quod certe amittet animam quae perseveranter incumbit orationi*. Praeterea solus amor est, qui animam Deo jungit et stringit; sed fornax, in qua accenditur flamma divini amoris, est oratio seu meditatio: *In meditatione mea exardescet ignis* (Ps. xxxviii, 4).

123. - Incipiat ergo confessarius introducere animam in orationem.

Ab initio non plus quam mediae horae spatium assignet, quod deinde crescente spiritu plus minusve augebit. Neque desistat, ex eo quod poenitens difficultatem adducit, quod desit sibi tempus et locus ad se colligendum. Immo imponat ei, ut saltem mane vel vespere, quando in domo major est quies, vel etiam in ipsis occupationibus (quando aliud non posset efficere) elevet identidem mentem ad Deum, et meditetur veritates fidei: ut sunt novissima, quorum cogitatio, et praecipue mortis, est utilior pro incipientibus. Meditetur quoque Christi passionem, quae meditatio

est omnibus fructuosa. Si vero poenitens non sit litterarum rudis, expediens est ut utatur aliquo libro spirituali, quo magis habeat ingressum in orationem, quemadmodum facere solebat S. Theresia.

Moneat quoque, ut seligat materiam illam, in qua anima majorem experitur devotionem, et in iis locis, in quibus anima se vehementius affici sentit et commoveri, moretur aliquantum, et relicta meditatione totam se exercent in actibus voluntatis vel incumbat petitioni aut faciendis propositis.

Dico 1°. *Se exercent in faciendis actibus*: scilicet humilitatis, actionis gratiarum, fidei, spei, et praesertim in repetendis actibus contritionis et charitatis erga Deum, offerendo se illi totam, totamque ejus sanctissimae voluntati resignando, et repetendo plus quam alios actum illum, cui anima se magis sentiat inclinatam.

Dico 2°. *Exercent se in petendo*. Nam a petitione omne nostrum bonum dependet; et S. Augustinus ait, Deum ordinarie nullam gratiam hominibus concedere, et praesertim gratiam perseverantiae, nisi per canalem petitionis. Dominus dixit: *Petite, et accipietis* [Joan. xvi, 24]. Ergo, concludit S. Theresia, qui non petit, non accipit. Quapropter, si volumus animam nostram salvare, necesse est semper orare et ante omnia petere perseverantiam et amorem erga Deum. Et quidem nullum tempus opportunius est ad petendum, quam tempus orationis mentalis. Qui non orat, difficiliter petit, quia difficiliter se movet ad considerandas gratias quibus eget, et necessitatem ipsam petendi; et ideo, qui non facit orationem, difficulter in Dei gratia perseverat.

Dico 3°. *In statuendo*, ut oratio non remaneat infructuosa, et anima mandet executioni ea lumina quae in oratione recepit. Unde, quemadmodum inquit S. Franciscus Salesius, nemo debet imponere finem orationi, nisi prius capiat aliquod particulare propositum, puta, vitandi defectus quosdam magis usuales aut exercendi virtutem aliquam, in qua se noscit

debiliorem. — Videatur circa hoc, quod dicitur in capite sequenti, cum loquimur de instructione pro oratione mentali, § III.

124. - Exigat igitur confessarius ab animabus istis rationem orationis, exquirendo ab illis, quomodo in ea se gesserint, aut saltem, si fecerint; et imponat illis, ut in confessione ante omnia alia se accusent de oratione omissa, quando eam intermiserint; quoniam relicta oratione anima salvari non poterit. *Anima, quae omittit orationem*, dicebat S. Theresia, *tamquam a semetipsa ruit in infernum sine opera daemonum*.

Oh Deus! Et quantam confessarii afferrent animabus utilitatem adhibendo hanc minimam diligentiam! Et oh qualem Deo rationem sunt reddituri, si ita non se gerant, quoniam ipsi tenentur procurare, quantum in se est, spiritualem progressum suorum poenitentium! Oh quot animas possent ipsi ad viam perfectionis dirigere, easque a recidendo in peccata gravia liberare, si adhiberent hanc tenuem industriam dirigendi eas per viam orationis, et interrogandi postea saltem sub initiis vitae spiritualis, utrum eam fecerint an non! Quando anima aliqua se in oratione solidavit, difficillime iterum Deum amittit; et ideo oratio mentalis insinuanda est non tantum timoratis, sed etiam peccatoribus, qui saepe ob defectum considerationis redeunt ad vomitum.

125. - Super omnia confessarii adhibere debent diligentiam hanc, cum poenitentes patiuntur desolationem spiritus.

Initio, quum anima se tradit vitae spirituali, solet Deum illam allicere specialibus quibusdam luminibus, lacrymis et sensibilibus aliis consolationibus. Sed elapso aliquo tempore, solet claudere hanc venam, ut probet earum fidelitatem et ut eas ad majorem perfectionem extollat, subtrahens eis sensibilem omnem dulcedinem, cui facile anima adhaeret non sine impuritate quadam et culpa ex amore sui ipsius. Consolationes sensibiles (quin et attractiones supernaturales) sunt quidem Dei dona, sed non sunt ipse Deus,

Confessarius debet non solum purgare poenitentes a vitiis,

sed eos dirigere in viam perfectionis.

Confessarius doceat animam orationem.

Anima in materia praedilecta,

Hujus necessitas ad perseverantiam.

se exercent in actibus voluntatis,

in petitione,

Tempus assignandum.

Locus.

et in propositis efformandis.

Materia.

Confessarius exigat rationem orationis.

Sit diligens in inculcanda oratione;

speciatim tempore ariditatis,

quae solet evenire in proficientibus.

S. Theres., Vita, cap. 8, in init. — S. Theres., Vita, cap. 19, v. med.

121. - a) Postea S. Doctor totum hoc caput ad verbum inseruit in *Hom. Apost., Append. 1.*

S. Theres., Vita cap. 4, in f. — S. Aug., in Psalm. 102, num. 10 (Migne, Patr. Lat., tom. 37, col. 1324); de dono perseverant., cap. 16 (tom. 45, col. 1017). — S. Theres.,

cf. Cammino di perfez., cap. 23, in f. — S. Franc. Sal., Introd. à la vie dév., part. 2, chap. 6. — S. Theres. (loquens de semetipsa), Vita, cap. 19, vers. med.

Unde ipse, ut animas sibi dilectas avellat etiam a donis suis, ut donatorem puriori amore diligere cogantur, efficit ut non inveniant amplius in oratione pabulum consuetum et solitam consolationem, sed taedia, ariditates, tormenta et quandoque etiam tentationes.

Invigilet ergo summopere confessarius ad confortandas animas istas, ne orationem omittant et praescriptas communionem. Revocet illis in memoriam verba illa S. Francisci Salesii, scilicet: *Plus valere coram Deo unicum unciam orationis in medio desolationum, quam libras centum in medio consolationum.* Quoniam ille qui Deum diligit ob consolationes, plus Dei consolationes quam Deum ipsum diligit; sed qui Deum amat eique adhaeret sine consolationibus illis, hic verum ostendit amorem.

Haec de meditatione sufficiunt. Sed opportunum duco, aliquam hic novis confessariis praebere notitiam contemplationis infusae ac suorum graduum, necnon aliorum donorum supernaturalium una cum regulis praescriptis a spiritualis vitae magistris ad directionem animarum, quibus Deus hujusmodi gratias voluerit impertiri.

§ II. - *De oratione contemplationis et diversis ejus gradibus a).*

126. - Quando anima aliqua a Deo contemplationis gratia donatur, oportet ut confessarius optime sciat modum, quo eam dirigere debeat et ab omnibus illusionibus liberet; alias maximum illi afferet damnum, et quemadmodum ait S. Joannes a Cruce, magnam ipse Deo redditurus est rationem.

S. Franc. Sal., Gallitia, Vita di S. Franc., in fine, Massime che riguard. noi stessi, mass. 31. — S. Joann. a

126. - a) Quae in hac quaestione habentur, uti patet ex collatione textuum, a S. Doctore maxima ex parte deprompta sunt ex auctore quem infra citat, n. 143, nimirum, ex Bernardo de Castelvetero, *Directorio mistico, lib. 1, part. 5 et lib. 2, per tot.* (edit. Rom. 1749); ita quidem ut, quae hic auctor fuse describit, ea S. Doctor paucis contraxerit suaque fecerit. Alia tamen addidit et subinde hujus auctoris sententiam impugnavit. Quod autem ea desumpsit ex Scaramelli, sicut nonnulli

Contemplatio multum differt a *meditatione*. In meditatione quaeritur Deus labore discursus; in contemplatione sine hujusmodi labore contemplatur Deus jam inventus. Insuper in meditatione anima operatur actibus suarum potentiarum; in contemplatione operatur Deus, et anima tantum patitur, et recipit in se dona quae a divina gratia sibi infunduntur, absque eo quod aliquid operetur, quoniam ipsa lux et divinus amor, quo tunc tota impletur, reddunt eam suaviter attentam ad contemplandam Dei sui bonitatem, qui tot illam cumulat donis.

127. - Advertere etiam oportet, quod Deus, antequam concedat animabus donum contemplationis, solet eas introducere in orationem recollectionis, vulgo dictam *di raccoglimento* vel *otii contemplativi* (sic illam vocant mystici), quae non est adhuc contemplatio infusa, quoniam anima adhuc est in statu activo.

Haec *recollectio* (loquor hic de naturali, quoniam de supernaturali et infusa inferius loquemur n. 133) est, quando intellectui opus non est, cum labore quasi extra animam exire ad considerandum mysterium aliquod aut aeternam veritatem, sed avulsus a rebus externis et collectus quasi intra animam ipsam absque labore, immo cum magna suavitate attendit illi veritati aut mysterio, quodcumque sit. — *Otium contemplativum* est fere idem, nisi quod in collectione anima attendit alicui devotae cogitationi particulari; in otio vero cum generali quadam Dei notitia sentit se in seipsa collectam et suaviter Deo attractam.

In hac collectione sive otio contemplativo, dicunt quidam mystici a) quod,

Cruce, Fiamma d'amor viva, stanz. 3, vers. 3, § 11 et seqq.; Salita, lib. 2, cap. 18, in init.; cap. 30, in f.

opinati sunt, neutiquam admitti potest; nam opus Scaramelli, *Directorio mistico*, prima vice prodiit Venetiis, an. 1754 (duobus annis post mortem auctoris), dum S. Alphonsus haec composuerat inde ab an. 1751, uti evidenter liquet ex eo quod legitur hoc caput in secunda editione Theologiae moralis, quae revisioni ecclesiasticae subjecta fuit die 19 Oct. 1751.

127. - a) Alludit S. Doctor ad ea quae habet Bernardus de Castelvetero, *Directorio mist., lib. 1, part. 5, cap. 3, v. Toccante questi.*

Contemplatio differt a meditatione.

Quid sit oratio recollectionis naturalis.

et oratio otii contemplativi.

Juxta aliquos, in his orationibus cessandum ab actibus voluntatis.

Juxta S. Doctorem, cessari potest a meditatione,

sed non ab actibus voluntatis.

Objectioni satisf.

Ratio datur.

etsi haec oratio sit naturalis, nihilominus anima cessare debet non solum a meditatione, sed etiam ab actibus voluntatis, scilicet amoris, oblationis, resignationis, etc., et tantum manere debet in quadam amoris vigilantia et attentione ad Deum absque eo quod actum aliquem faciat.

Verumtamen hujusmodi incantationibus ego prorsus acquiescere non valeo. — Nulli dubium quod, quando anima collectam se sentit, non debet se applicare meditationi, quia jam invenit sine ullo labore, quidquid ipsa postulabat; praeterquam quod ipsa ordinaria meditatio, ut ait Pater Segneri in suo aureo opusculo de *Concordia inter laborem et quietem*¹, producit post aliquod tempus contemplationem quae dicitur *acquisita*, nempe illam quae unico intuitu cognoscit veritates, quas ante non nisi longo discursu et labore cognoverat. — Sed his non obstantibus, nescio cur anima cessare debeat a bonis actibus voluntatis: et quodnam tempus opportunius his faciendis actibus esse poterit, quam tempus quo anima se collectam sentit.

Verum quidem est, quod S. Franciscus Salesius consilium dedit B. Joannae de Chantal, ut in sua oratione, cum se Deo unitam sentiret, non repeteret novos actus; sed quare? Quia scilicet Beata jam pervenerat ad contemplationem passivam. Unde, quando anima adhuc est in statu activo, non est ratio cur actus boni impedire debeant gratiae operationem. Idem S. Franciscus Salesius praefigebat animabus devotis a se directis determinatum quemdam numerum aspirationum amoris, faciendum intra certum temporis spatium. — Quando anima pervenit ad statum *passivum* contemplationis, tunc anima, etsi non mereatur, quia eo tempore non operatur sed tantum patitur, nihilominus acquirit magnum quemdam vigorem ad operandum postea cum majori perfectione. Sed quando anima adhuc est in statu *activo*, ut mereatur, operari debet, actus bonos faciendo: atque haec sunt opera, quibus anima mereatur gratiam divinam.

Unde recte concludit idem Pater Se-

¹ Concordia tra la fatica e la quiete nell'oraz., part. 1, cap. 1, § 1 (edit. Venet. 1757). — S. Franc. Sales., cfr. Bougaud, Histoire de Sainte Chantal. tom. 1, chap. 18, v. med.

gneri, quod, quando Deus loquitur et operatur, oportet ut anima taceat et cesset a suis operationibus, nihil aliud ponendo ex parte sua circa principium quam attentionem quamdam amoris ad divinas operationes. Sed quando Deus non loquitur, necesse est ut anima se adjuvet eo modo quo potest, ad conjungendum se Deo, scilicet meditationibus (quando hae sunt necessariae), affectibus, precibus et propositionibus, dummodo actus isti per vim non eliciantur: unde illi tantummodo sunt faciendi, quibus se anima sentit suaviter inclinatum.

128. - Insuper advertendum est quod Deus, antequam introducat animam in orationem contemplationis, solet eam purgare per ariditatem supernaturalem, quae appellatur *purgatio spiritualis*, ut eam purificet a suis imperfectionibus, quae illi impediunt contemplationem. Atque hic distinguendum est inter ariditatem sensibilem, quae pertinet ad sensum, et ariditatem substantialem, quae pertinet ad spiritum.

Ariditas *sensibilis* (de *substantiali* loquemur numero sequenti) quando est naturalis, fert secum quoddam taedium rerum spiritualium, et obscuritatem quamdam leviolem et minus durabilem; sed quando est supernaturalis, de qua hic agimus, ponit animam in quadam obscuritate profundiori, quae diutius durat et quotidie majus accipit incrementum. Nihilominus anima in tali statu constituta, licet sentiat se magis a creaturis alienatam et habeat cogitationem semper in Deum defixam, una cum ingenti desiderio et proposito eum perfecte amandi, tamen sentit se redditam tamquam impotentem ad hoc exsequendum ob suas imperfectiones, quarum causa videtur facta Deo odibilis: sed interea, hoc non obstante, non cessat se recte gerere in virtutibus.

Haec molesta ariditas est quidam tractus gratiae, et lux quaedam supernaturalis, sed lux quae affert poenam et obscuritatem; quoniam volens se nudo spiritui communicare, et inveniens sensus atque potentias animae sui nondum capaces,

(edit. Paris 1865). — S. Franc. Sales., Directoire des choses spirit., per tot. et speciatim art. 12, in f. — Segneri, Concord. tra la fatica e la quiete, part. 1, cap. 1, § 2 et cap. 3, § 1.

Limitatio.

Purgatio spiritualis praecedere solet contemplationem.

Describitur ariditas sensibilis supernaturalis.

quae datur a Deo ad animae purgationem.

Tunc animas confortet.

Grave officium confessarii.

ex eo quia nondum prorsus a consolationibus sensibilibus sint disjunctae, et consequenter materiales, quae plenae sunt formis, imaginibus et figuris, producit in anima hujusmodi tenebras tam molestas, sed valde utiles; quoniam per ipsas anima pervenit ad alienationem quamdam ab omnibus voluptatibus sensibilibus tam terrenis quam spiritualibus; et insuper acquirit magnam suarum miseriarum cognitionem atque impotentiae ad quodvis opus bonum perficiendum, et simul magnam erga Deum venerationem, qui illi repraesentatur majestate plenus et terribilis.

In hoc statu director debet animam confortare ad sperandas res magnas a Deo, qui ad hunc finem ita se gerit cum ea. Insinuet ei ne conetur se exercere in meditatione, sed ut humiliet se, faciat actus oblationis totamque se Deo committat, perfectissime resignata dispositionibus suae voluntatis, quae tota tendit ad bonum nostrum.

129. - Post hanc purgationem sensus, solet Dominus concedere donum contemplationis, quae dicitur *gaudii*; scilicet recollectionis supernaturalis, quietis et unionis, de qua deinceps loquimur. Sed ante unionem et post recollectionem et quietem, solet Deus purgare animam ariditate spiritus, quae dicitur ariditas *substantialis*, qua Dominus vult ut anima se totam in seipsa annihilaret.

Ariditas sensus est subtractio devotionis sensibilis; sed ariditas spiritus est quaedam lux divina, qua Deus facit ut anima suum nihilum agnoscat. Atque hic est, ubi anima se cernit in quadam terribiliori agonia; nam etsi tunc ipsa sit magis parata ad se vincendum in omnibus et magis intenta ad Deo placendum, nihilominus, quo magis agnoscit suas imperfectiones, eo magis sibi videtur a Deo expulsa atque derelicta tamquam ingrata beneficiis acceptis. Immo et ipsa spiritualia exercitia quae peragit, ut sunt orationes, communiones, mortificationes, eam magis contristant: nam cum ea omnia non sine magno taedio et molestia perficiat, credit omnia digna suppliciis et se Deo odibiliorum. Quin multoties animae illae viden-

tur sibi summopere odisse Deum, quam ob causam Deus eas jam reprobaverit tamquam sibi inimicas; et adhuc in vita faciat illis experiri damnatorum poenas et divinam derelictionem. Et aliquando Deus permittit, ut hujusmodi desolationes comitentur mille aliae tentationes, ut motus impuritatis, iracundiae, blasphemiae, incredulitatis, et praesertim desperationis: ita ut miserae in magna illa obscuritate et confusione, non valentes discernere resistantiam voluntatis (quae revera tunc adest, sed ipsis est occulta, aut saltem dubia, ratione praesertim tenebrarum), timeant se jam consensisse, et ideo tanto magis existiment se derelictas a Deo.

130. - Hic ergo confessarius, quando ei aliqua ex animabus istis occurrit, quae jam per perfectionem progreditur et opinatur se derelictam, in primis non terreatur videndo confusionem hanc et audiendo tot expressiones timoris et desperationis; nec se ostendat timidum aut ullo modo haesitantem, sed viriliter eam confortet ad nihil timendum: et eo tempore plus quam alias animet ad confidendum in Deo, recitans illi ea verba quae Dominus dixit S. Theresiae, quod scilicet nemo Deum amittit absque eo quod cognoscat amittere. Dicat ei, omnes illas suggestiones blasphemiarum, incredulitatis, impuritatis et desperationis non esse consensus, sed poenas quae, si cum resignatione tolerentur, animam magis magisque Deo conjungunt. Dicat, a Deo nunquam odio haberi animam a qua amatur et quae bonae est voluntatis. Addat, Deum ita se gerere cum animabus a se magis dilectis. *Ariditatibus et tentationibus*, dicebat S. Theresia, *probat Deus suos amatores. Quamvis ariditas tota vita perduret, anima non omittat orationem. Veniet tempus, quo omnia ei persolventur. O quam pulchram pro anima desolata sententiam!*

Hortetur ergo, ut forti animo sit et viriliter exspectet res magnas a Deo, dum eam per tutiorem viam deducit, scilicet per viam crucis. Moneat etiam, ut *primo* humiliet se, utpote dignam ita a Deo tra-

Confessarius non terreatur;

sed animam viriliter confortet.

Eam incitet ad humilitatem,

ad uniformitatem cum Dei voluntate,

ad fiduciam in Deo param.

Duratio purgationis spiritualis.

Quid sit contemplatio affirmativa.

Negativa.

Recollectio supernaturalis, quid.

ctari, ob anteactae vitae defectus; — *secundo*, ut divinae voluntati se totam resignet, paratissimam se praebendo ad ea omnia perferenda, immo et majora pro omni tempore, quo Deo placuerit; — *tertio* projiciat se tamquam mortuam in brachia divinae misericordiae et committat protectioni Mariae SS., quae mater misericordiae et afflictorum consolatrix jure appellatur.

131. - Ariditas sensus perdurat quousque, purificatis sensibus, anima apta ad contemplationem reddatur. Ariditas vero spiritus durat quousque reddatur capax divinae unionis; quamvis aliquando etiam post unionem permittat Dominus, ut anima iterum redeat ad hanc ariditatem, ea potissimum de causa, ne anima seipsam negligat et ut identidem suum nihilum agnoscat.

132. - Completa ergo purgatione sensus, et ad finem perducta ariditate sensibili, ponit Deus animam in statu contemplationis.

Contemplatio vel est affirmativa vel negativa. — *Affirmativa* est, quando anima beneficio lucis divinae, sine ulla sua opera, cernit aliquam veritatem aut creatam, ut esset infelicitas inferni, felicitas paradisi, etc., aut increatam, ut divinam misericordiam, amorem, potentiam, bonitatem. — *Negativa* est, quando dignoscit perfectiones divinas non in particulari, sed in genere cum confusa quadam notitia, sed quae ingerit conceptum longe majorem magnitudinis divinae; et ita etiam in confuso agnoscit aliquam veritatem creatam, ut horribilitatem inferni, etc.

Sed transeamus ad primos contemplationis gradus. — Hi sunt recollectio interior spiritus et quietis. De unione loquimur postea.

133. - Primus igitur gradus contemplationis est *recollectio supernaturalis*.

De naturali jam diximus supra n. 127, quae tunc habetur, quando animae potentiae colliguntur ad considerandum Deum intra se; et dicitur naturalis, non quia anima ex se valeat illam operari; omnis enim actio virtutis, ut possit aeternum praemium promereri, indiget auxi-

lio gratiae; unde generatim loquendo est etiam supernaturalis; sed naturalis dicitur, quia anima tunc est in statu activo, et beneficio gratiae ordinariae operatur.

Recollectio vero *supernaturalis* est illa quam operatur Deus ministerio cujusdam gratiae extraordinariae, et per quam Deus collocat animam in statu passivo: ita ut recollectio supernaturalis seu infusa tunc proprie habeatur, quando collectio potentiarum non evenit opera ipsius animae, sed beneficio lucis quam Deus infundit et per quam excitatur in anima magnus et sensibilis amor divinus.

In hoc statu non est cogenda anima ad suspendendum tranquillum eum discursum quem forte ei lux ipsa suaviter insinuaret: quemadmodum nec debet incumbere considerationi rerum particularium aut propositis quae valet efformare. Nec debet curiosius investigare, quidnam sit interior ea spiritus recollectio; sed sinat se dirigi a Deo ad considerandas res illas illosque actus faciendos, ad quos se magis a Deo ferri cognoscit.

134. - Secundus gradus est *quietis*.

In recollectione, vis amoris communicatur immediate sensibus externis, quos Deus ipse intra animam facit colligere. Sed in quiete, amor communicatur immediate spiritui in ipso animae centro; et amor ipse est ardentior, qui deinde etiam ad sensus externos diffunditur. Hoc vero non semper: unde multoties accidit quod anima habeat orationem quietis, sed sine ulla dulcedine sensibili.

Dicit S. Theresia¹, quod in hac oratione non suspenduntur omnes potentiae. Suspenditur quidem voluntas et remanet tamquam ligata, quia tunc nullum aliud objectum praeter Deum valet amare, qui eam ad se trahit. Sed intellectus et memoria aut phantasia quandoque remanent liberae et huc illucque excurrunt. Unde dicit Sancta², animam de hoc non debere tristari: *Rideat (inquit) de sua cogitatione, illamque deserat veluti stultam et maneat in sua quiete: et cum voluntas sit domina, ipsa cogitationem ad se reducet absque ullo vestro labore.* Quod si anima velit se applicare ad colligendam cogitatio-

Quomodo in ea se gerere quis debeat.

Quid sit oratio quietis.

Status potentiarum in ea.

S. Theres., Vita, addizioni, v. med. — S. Theres., Vita, cap. 11, post med.

¹ Vita, cap. 14, init. — ² Cammino di perf., cap. 31, in f.

Normae pro directorum.

Describitur ariditas substantialis.

nem, nihil omnino aget et suam quietem amittet.

In hoc statu multo minus quam in recollectione, anima debet se applicare ad faciendam propositam aut alios actus ex se ipsa emendicatos. Eos tantummodo faciat, ad quos se sentit a Deo suaviter impelli.

135. - Dicamus nunc aliqua de oratione purae contemplationis, scilicet de contemplatione negativa superius enuntiata, quae est longe perfectior quam affirmativa.

Haec contemplatio *negativa* dicitur *clara caligo*, quia ob nimiam lucis abundantiam intellectus obscuratur: quemadmodum, qui intuetur solem, radiorum fulgore obcaecatus nihil cernit, sed tantum intelligit, solem esse magnum quoddam lumen. Sic Deus in ista caligine infundit animae lucem magnam quae facit ut illa intelligat, non jam veritatem aliquam particularem, sed acquirat generalem quamdam et confusam notitiam suae incomprehensibilis bonitatis, unde anima incipit efformare altissimam de Deo ideam, licet confusam. Quando anima aliquantulum noscit aliquam ex divinis perfectionibus, altum quidem conceptum suae bonitatis concipit; sed longe melior est conceptus quem format, quando cognoscit, divinam perfectionem non posse comprehendere.

Scribit cardinalis Petrucci in doctissimis suis epistolis, hanc orationem vocari propterea orationem caliginis, quia in hac vita anima non est capax clare intel-

Petrucci, Lettere e tratt. spirit. e mist., part. 2, lib. 2, lett. 24. - *S. Maria Magd. de Passi*, cfr. *Patrit.* a S. Ja-

135. - ^{a)} Hodie fere omnes critici admittunt, Dionysium mysticum alium esse ab Areopagita. Ad textum quod attinet, haec ille revera habet, *Mystica theol.*, cap. 1, § 3, loquens de mystico theologo: « In caliginem vere mysticam incognoscibilitatis ingreditur ..., eo ipso quod nihil cognoscit, supra mentem cognoscens » (*Migne, Patr. Graeco-lat.*, tom. 3, col. 1002). Item, in *epist. 1.*: « Et illa perfectissima ... ignoratio, notitia est ejus [Dei] » (*Migne, loc. cit.*, col. 1066).

136. - ^{a)} Manca est versio latina. Textus italicus habet: « Non tutte l'anime, dice Santa Teresa, anzi son poche quelle che guida Dio per via sovranaturale; ma nel cielo noi ne vedremo molte, che, etc. ». Quae verba latine

ligendi divinitatem: unde in hoc statu intelligit non intelligendo: sed intelligit longe melius omni alio modo intelligendi. Non intelligit, quia, cum Deus non sit res quae formet imaginem aut figuram, intellectus nequit de eo ideam efformare, et ideo nihil aliud intelligit, quam quod illum non valet intelligere. Quapropter hujusmodi intelligentia vocatur ab Areopagita: *Sublimis cognitio Dei per ignorantiam* ^{a)}. - In hac oratione caliginis suspenduntur omnes interiores potentiae animae, et quandoque etiam sensus exteriores: ita ut anima aliquando ingrediatur in *ebrietatem spiritualem*, quae facit eam prorumpere in quaedam amoris deliria, ut cantus, clamores, fletus immodicos, saltus et his similia, quemadmodum eveniebat S. Mariae Magdaleneae de Pazzis.

136. - Post gradus istos facit Dominus animam ad unionem transire.

Unicus animae scopus hic esse debet, unio scilicet cum Deo; sed ut anima perfectionem attingat, non est necessaria unio *passiva*. Satis est illi pervenire ad unionem *activam*. Paucissimae, inquit S. Theresia ^{a)}, sunt animae illae, quae diriguntur a Deo per vias supernaturales; et nos in coelo permultas aspiciemus, quae sine hujusmodi gratis supernaturalibus erunt gloriosiores illis, quae gratias istas receperunt.

Unio *activa* est perfecta uniformitas divinae voluntati, in qua certe consistit tota perfectio divini amoris. *Perfectio*, inquit S. Theresia, *non consistit in extasi*,

cobo, in *Vita ejusdem*, lib. 2, cap. 12, num. 2 (edit. Francofurt. 1670).

sic sonant: « Non omnes animae, inquit Sancta Theresia, quin potius paucae diriguntur a Deo per vias supernaturales; at nos in coelo multas aspiciemus, quae, etc. ». Videtur Sanctus Doctor citasse S. Theresiam pro prima solum parte asserti « non omnes animae » et suo peno addidisse quae sequuntur. Revera S. Theresia, *Cammino di perfez.*, cap. 17, *init.*, primam tantum partem asserti habet. Nusquam vero, quod invenire potuerimus, ait paucas esse animas quae gratis supernaturalibus fruuntur. Et loquendo speciatim de piis personis, *quas ipsa cognoscebat*, potius contrarium declarat. Cfr. *Vita*, cap. 15, *init.*; *Cammino di perfez.*, cap. 17, *in f.*; *Castello inter.*, mans. 5, cap. 1, *init.*

Quid in ea agendum.

Describitur contemplatio negativa.

Cur vocetur clara caligo.

Status potentiarum in ea.

Perfectio animae, unio cum Deo.

Unio activa, in quam consistat.

sed vera unio animae cum Deo est unio voluntatis cum divina voluntate ^{b)}. Haec unio est necessaria, non vero unio *passiva*; et animae illae, quae solam habent activam, inquit eadem Sancta ¹, *feri poterit, quod habeant meritum longe majus; quia majorem patiuntur laborem, et Dominus dirigit eas ut fortes, et consolationes quas in hac vita non habent servat, ut postea det eis in alia*. Cardinalis Petrucci ait quod, absque contemplatione infusa, recte quidem possit anima, beneficio gratiae ordinariae, pervenire ad annihilationem propriae voluntatis et ad eam transformandam in Deum, nihil aliud volendo quam voluntatem Dei. Et quamvis sentiat passionum motus, tamen hi non impediunt illi praefatam transformationem. Unde subdit quod, cum in hoc posita sit tota sanctitas, unusquisque nihil aliud debet desiderare et petere a Deo, quam ut dirigatur ab ipso, et in ipso suam efficiat voluntatem.

Est necessaria.

Et sufficit.

Unio passiva describitur.

Ejus duratio.

S. Theresia ², tractando de unione passiva, dicit quod anima posita in ea *non videt, non sentit, neque advertit, ita se habere*; quoniam ex abundantia lucis et amoris efformatur illa beata caligo, in qua suspenduntur omnes potentiae animae. Memoria enim non recordatur nisi Dei; voluntas conjungitur Deo tali amore, ut nequeat amare aliud objectum; et intellectus tanta luce repletur, ut nullam rem aliam valeat cogitare, nec etiam gratiam, quam actu tunc recipit; unde intelligit multum, sed nequit percipere quid intelligat. In summa, anima in hoc statu constituta habet claram et experimentalem cognitionem Dei praesentis, qui in animae centro eam sibi conjungit.

Haec unio, inquit S. Theresia ³, non multum perdurat, sed ad summum per

¹ Avvisi per l'oraz., 22 (edit. Venet. 1739, tom. 2, pag. 238). - *Petrucci*, Lettere e tratt. spirit. e mist. part. 1, lib. 2, tr. 4, part. 3, cap. 6, n. 5 e 6. - ² Castello inter., mans. 5, cap. 1, v. med.; et mans. 6, cap. 1, v. med.

^{b)} S. Alphonsus hic citat, ex Bernardo de Castelvetere, opus S. Theresiae cui titulus: *Concetti dell'amor di Dio sopra ... la Cantica*, cap. 3. Haec ibi utique habet implicite S. Theresia; sed verba sunt Hieronymi Gratiani a Matre Dei, qui in prima editione hujus opusculi adnotationes addidit in fine cujusque

dimidiam horam. In aliis contemplationibus, de quibus antea locuti sumus, Deus praebet se videndum tamquam proximum animae, hic vero tamquam praesentem; et anima experitur eum sibi conjunctum per suavem quemdam contactum. Unde dicit Sancta ⁴, in aliis contemplationibus ^{c)} posse animam dubitare, utrum fuerit Deus, in hac vero non ^{d)}. Hoc tamen non obstante, debet eam confessarius monere, non ideo evasisse impeccabilem; et propterea, quo magis se videt a Deo hujusmodi gratiis donatam, eo magis esse debet humilis et ab omnibus alienata; unice diligendo crucem et vivendo in totum divinis dispositionibus uniformata, cum assiduo timore ne suae infidelitates ex eo tempore acerbius puniendae sint, ob majorem, qua committentur, ingratitude. Dicit Sancta Theresia ⁵ sibi cognititas plures animas quae, cum antea ad hunc statum unionis ascendissent, postea in peccata mortalia praecipites ceciderunt.

137. - Tres dantur species unionis, et sunt: Unio *simplex*, unio *desponsationis*, et unio *consummata*, quae vocatur unio *matrimonii spiritualis*.

Unio simplex est illa, de qua usque adhuc locuti sumus.

Dicendum nunc est de unione *desponsationis*. Hanc unionem solet ordinarie praecedere ariditas substantialis, quae est purgatio spiritus, de qua jam supra locuti sumus *n. 128*.

In hac vero unione desponsationis tres sunt alii gradus diversi, scilicet extasis, raptus et elevationis spiritus. - In simplici unione suspenduntur potentiae, sed non sensus corporei, quamvis hi remaneant valde infirmi ad operandum. - In unione autem *extasis* amittitur quoque usus sensuum, ita ut persona non videat,

mans. 5, cap. 1, post med. - ³ Vita, cap. 18, v. fin. - ⁴ Castello inter., mans. 5, cap. 1, v. med. - ⁵ Castello inter., mans. 5, cap. 4, v. med.; et mans. 6, cap. 1, v. med.

capitis. - Ceterum hanc sententiam profert ipsa S. Theresia, *Fondaz.*, cap. 10 (al. 5), v. med., et quidem fere ad verbum.

^{c)} « Quamdiu experientia non fuerit magna », addit, *loc. cit.*, S. Theresia.

^{d)} Hoc revera scripsit S. Theresia, anno 1577, in suo opere *Castello interiore*, man-

et certitudo.

Norma pro confessario.

Species unionis passivae.

1. Unio simplex.

2. Unio desponsationis.

Tres gradus.

Extasis.

non audiat, et non percipiat neque incisiones neque adustiones. — *Raptus* vero nihil aliud est quam impressio quaedam gratiae validior, qua Dominus non solum elevat animam ad unionem, sed etiam rapit illam motu quodam subitaneo et violento, ita ut aliquando elevetur etiam corpus et reddatur leve ad instar plumae. — *Elevatio spiritus* est, quando anima sentit se rapi quasi extra se ^{a)} et extolli supra seipsam cum magna quadam violentia, unde anima ab initio magnum experitur timorem. In elevatione spiritus continetur tam extasis, quia intervenit amissio sensuum, quam raptus, id est motus violentus. Retulit mihi persona quaedam similibus gratis a Deo donata, quod in talibus elevationibus spiritus videbatur sibi, tanquam si anima e corpore fuisset avulsa et elevata cum tanta velocitate ac si conficeret decies centena millia milliaria in quovis temporis momento, non sine magno terrore, quoniam ignorabat, quo esset ascensura; sed cum postea subsedisset, tunc illustrabatur ad cognoscendum aliquod divinum arcanum.

Sed hic oritur dubium: Si in hac unione suspenduntur potentiae et intellectus obscuratus a lucis abyso nequit attendere rebus quas intelligit, qua unquam ratione potest ibi anima intelligere et verba facere de illo divino arcano? — Respondent mystici quod, quando Deus vult ut anima intelligat aliquod secretum, aut immittere illi aliquam visionem intellectualem vel imaginariam, minuit non nihil lucem, ita ut anima remaneat habilis ad cognoscendum et perpendendum quodcumque Deus voluerit.

138. — Tandem perfectior unio, quae dicitur *consummata*, et major quam in hac vita possit Deus concedere animae viatrici, est illa quae dicitur *matrimonii spiritualis*, per quam anima transformatur in Deum, et fit unum quid cum Deo:

S. Theres., Vita, cap. 27, post init.

eodem modo, quo vas aquae infusum mari evadit unum cum aqua maris.

Et advertendum hic est, quod in reliquis unionibus, ut loquuntur mystici, potentiae remanent suspensae. In hac vero minime suspenduntur; quoniam potentiae, purificatae a sua sensibilitate et materialitate, jam effectae sunt capaces divinae unionis; ita ut voluntas amet Deum suum placidissime, intellectus recte cognoscat et attendat huic intimae divinae unioni, quae jam facta est in anima centro, quod accidit eodem modo ac si quis intueretur solem et sine ulla offensione oculorum solis splendorem cognosceret.

Insuper est advertendum quod haec unio non est transitoria, ut duae priores, sed permanens; ita ut anima fruatur habitualiter divina praesentia jam sibi conjuncta et fruatur in pace stabili: nam passionibus nihil amplius eam perturbant. Illas quidem anima cernit, dum faciem suam ostendunt. Sed non tristatur, nec ullam patitur molestiam ab illis, ad instar ejus qui forte nubes supereminens cerneret tempestates inferius eventientes, et ipse non tangeretur ab illis.

139. — Hic abs re non erit aliqua dicere de visionibus, locutionibus et revelationibus, ad discernendas falsas a veris.

Visiones vel sunt externae, vel imaginariae, vel intellectuales. — *Externae* sunt, quae oculis cernuntur; — *imaginariae*, quae spectantur in phantasia seu vi imaginativa; — *intellectuales*, quae neque oculis neque in phantasia videntur, sed a solo intellectu, divina luce adjuto, quae species intelligibiles ingerit; atque haec visionum species, teste S. Theresia, tota est spiritualis. Nullam enim in ea partem habent sensus neque externi neque interni, qui sunt vis imaginativa et phantasia. Notandum quod neque oculis neque phantasia potest anima cernere res sibi repraesentatas, nisi in apparentia corporea, etiamsi essent substantiae spiri-

Status potentiarum in ea.

Daemon eas operari potest.

Signa ad discernendas veras a falsis.

Ejus duratio.

Quid sint visiones externae.

Imaginarie.

Intellectuales.

Illa tamen fallere possunt.

sione 5, cap. 1, v. med. Et sic videtur Sancta paulo recessisse a sententia quam antea protulerat in *Vita*, cap. 15, in f. (opus compositum an. 1562-1565), ubi absolute affirmabat,

dari, durante oratione quietis, omnimodam certitudinem de praesentia Dei in anima.

137. — ^{a)} Italicus textus habet « quando anima sentit se rapi quasi extra corpus ».

tuales. E contra beneficio intellectus res cernuntur tamquam spirituales, etiamsi fuerint materiales; vel, ut melius dicam, noscuntur, non videntur, sed noscuntur longe melius quam si oculis cernerentur.

140. — Advertendum tamen hic est, quod visiones istas tam Deus quam diabolus potest operari; quod est intelligendum etiam de intellectualibus, ut videtur innuere ^{a)} S. Joannes a Cruce ¹ contra id quod sentit cardinalis Petrucci, quamvis multo facilius corporales, quae ut plurimum et praecipue in feminis ab ipsa phantasia efformantur.

Signa ad distinguendas veras a falsis sunt:

1°. Si veniant ex improvise sine ulla praecedenti animae cogitatione.

2°. Si ab initio afferant confusionem et terrorem, sed postea relinquant animam in pace.

3°. Si sint rarae, quia frequentes sunt valde suspectae.

4°. Si parum durent; quoniam, inquit S. Theresia ², quando anima intuetur per longum tempus rem sibi repraesentatam, signum est quod sit potius actus phantasiae. Visio divina ut plurimum transit ad instar fulguris, sed remanet inde immobiliter menti infixam.

5°. Vera visio relinquit animam in summa pace et vivida cognitione miseriae suae, non sine ingenti desiderio perfectionis; ad differentiam visionum diabolicarum, quae parum remanent impressae, et relinquunt animam in quadam siccitate, perturbatione, motibus propriae aestimationis, et cum fame sensibili harum gratiarum.

Verum cum omnibus signis superius memoratis, inquit S. Theresia ³, nullam certam haberi posse securitatem, quoniam multoties daemon scit simulare quietem, cogitationes humilitatis, desideria perfectionis: quae omnia incertum est, a quo

¹ Salita del monte Carm., cap. 24, in med. — *Petrucci*, Lettere e tratt. spirit., part. 1, lib. 2, tr. 4, part. 3, cap. 3, n. 6, in f. — ² Castello int., mans. 6, cap. 9, v. med. —

140. — ^{a)} S. Joannes a Cruce, *loc. cit.*, de visionibus intellectualibus loquens, expresse dicit: « Ista visiones pariter potest daemon in anima producere ».

procedant; quoniam saepe ipse daemon, ut sibi fides praestetur, solet haec insinuare ^{b)}, ut tandem illum percipiat fructum et deceptiones quas intendit.

Unde director, regulariter loquendo, non prohibeat animae enarrare sibi hujusmodi visiones, immo imponat illi, ut manifestet quaecumque videt, sive vera ea sint sive falsa, ut docet S. Theresia ⁴. Sed e contrario nullam ostendat curiositatem sciendi hujusmodi visiones, neque de his minute animam interroget: nec praeveniat dicendo: *Non fuit sic? Vidistine hoc vel illud?* quia tunc facile anima respondet affirmative aut ex sua malitia aut simplicitate.

Si aperte noverit, hujusmodi visiones esse opus phantasiae aut diabolicum, quia forte arcent animam ab obedientia, humilitate aut ab alia virtute, tunc patenter ei hoc dicat. — Si vero id confessarius non discernat, non omnino expedit indubitanter asserere, visiones illas esse vel diabolicas vel phantasias, quemadmodum solent quidam nimis increduli, ad differentiam aliorum qui nimis creduli omnes habent ut veras. Sed dicat poenitenti, ut oret Deum, quo non amplius ducatur per vias adeo periculosas, protestando quod, quamdiu vivet in terris, velit Deum cognoscere solum per viam fidei. — Caeterum insinuat, ut ex visionibus habitis, vel falsis vel veris, illum percipiat fructum qui magis est necessarius et praecipue se recte cum Deo gerendi. Ita enim agendo, quamquam visiones fuerint a daemone, daemon remanebit elusus.

141. — Quod vero ad *locutiones* attinet, locutio esse potest successiva, formalis et substantialis.

Successiva est, quando anima meditando aliquam veritatem fidei sentit sibi quasi responderi ab ipsomet suo spiritu, sed veluti ac esset persona extranea. Haec, quando bonos parit effectus, ut

² Castello int., mans. 6, cap. 9, v. med.; cfr. etiam mans. 7, cap. 4, v. fin.; Vita, cap. 25, a med. et cap. 30, v. med. — ⁴ Castello int., mans. 6, cap. 9, post med.

^{b)} Fert italicus textus: « *Poichè talvolta lo stesso nemico l'insinua per farsi credere* ». Latine: « Quoniam interdum ipse daemon, ut sibi fides praestetur, haec insinuat ».

Director interroget,

sed prudenter.

Ferat aequum iudicium.

Et recta det consilia.

Quid sit locutio successiva.

essent amoris aut humilitatis extraordinariae, esse potest speciale Dei lumen. Sed quando non videt augeri consuetum amorem, indicium est, eam esse intelligentiam proprii intellectus.

Formalis.

Formalis est, quando anima audit aliqua verba formata, sed extra se; et potest haec percipi vel auribus vel vi imaginativa vel intellectu. Haec, ut discernatur, utrum sit divina an diabolica, videndae sunt res quas exprimit aut faciendas imponit et effectus quos relinquit. Praecipue, si est divina imponitque opera patientiae, propriae abjectionis, aut quodvis aliud opus spirituale, relinquet facilitatem quamdam ad omnia toleranda, ad operandum et se humiliandum.

Substantialis.

Substantialis est eadem ac formalis, et solum differt in effectu; quoniam formalis aut instruit aut imponit; substantialis vero cito operatur id quod exprimit; ut, ex causa, si diceret: *Consolare; noli timere; dilige me*. Anima tunc in eodem temporis puncto remanet consolatione repleta, intrepida, aut amoris igne succensa.

Gradus illarum certitudinis.

Haec locutio caeteris omnibus est securior. Prima enim est valde incerta. Secunda, id est formalis, est multum suspecta, praesertim quando jubet res exsequendas. Unde director, si observat ea quae jubentur, esse christianae prudentiae opposita, debet ea omnino prohibere; si vero non sint prudentiae contraria, expedit, ut earum suspendat executionem, quousque deveniat in majorem securitatem, et multo magis, si res sint extraordinariae.

Quomodo revelationes habeantur.

142. - Denique quod attinet ad *revelationes rerum occultarum aut futurarum*, ut scilicet mysteriorum fidei, status conscientiarum, praedestinationis animarum, mortis, promotionis ad aliquam dignitatem et his similia, hae possunt tripliciter haberi, nempe per visiones, per locutiones, et per intelligentias nudarum veritatum.

Quid agere debeat director.

In hujusmodi revelationibus debet director magnam adhibere prudentiam, nec sit nimis facilis ad credendum, et praecipue ad exsequendum, quando agitur

de certiorando aliquem ob notitiam in revelatione acceptam. Ante omnia jubeat animae, ne revelationem aliis indicet, et ipse cautissime semper procedat, immo utatur sapientiorum consilio, quoniam, ut plurimum, tales revelationes dubiae sunt et suspectae. Minus vero suspectae sunt intelligentiae simplicium veritatum circa mysteria, attributa divina, malitiam peccati, damnatorum infelicitatem et his similia. Haec quando sunt fidei conformia, dicit S. Joannes a Cruce¹ quod anima non debet illas quaerere; sed si ipsi concedantur, humiliter sunt ab ea accipiendae et non refutandae.

143. - Oritur hic Dubium: *utrum omnes istae species gratiarum et communicationum supernaturalium debeant rejici aut acceptari?*

Et distinguendum est, ut ait doctus quidam auctor, Pater Bernardus de Castelvetero², cum S. Joanne a Cruce et aliis. Gratiae illae, quae elongant a fide, ex eo quia consistunt in quibusdam notitiis distinctis, ut sunt visiones, locutiones et revelationes: has oportet omni conatu rejicere. Sed illae ex opposito, quae sunt uniformes fidei, ut sunt notitiae confusae et generales, et tactus divini, qui uniunt animam Deo, non sunt rejiciendae; immo possunt humiliter expeti et desiderari, ut quis magis magisque Deo uniatur et in suo sancto amore solidetur. — Hoc nihilominus intelligitur pro illis animabus, quae jam donantur similibus favoribus; quoniam pro aliis tutior via est desiderare et expetere tantummodo unionem activam, quae, ut diximus, est unio voluntatis nostrae cum divina voluntate.

Director igitur, quando ei occurrerit anima cum his communicationibus contemplationis aut caliginis aut unionis, non debet ei imponere ut eas rejiciat, sed ut humiliter et cum gratiarum actione recipiat. Semper vero utatur verbis, quae animam non omnino securam efficiant, sed relinquunt quemdam timorem, qui eam, etsi non conturbet, detineat vero in humilitate et ab omnibus alienatione. — Gratias autem quarundam notitiarum distinctarum, quae habentur per viam

dunque. - S. Joann. a Cruce, Salita, lib. 2, cap. 11, v. med.

¹ Salita del monte Carm., lib. 2, cap. 82, in med. — ² Directorio mistico, lib. 2, part. 2, cap. 1, v. *Eccoli*

visionum et his similibus, ut superius diximus, jubeat confessarius constantissime recusari, semper tamen in spiritu humilitatis (et sine ullo contemptu, ut expuendi in faciem, irridendi, etc., quod non licet, ut plures asserunt), et protestando coram Deo, se velle ei in pura fide servire.

et pro poenitente.

Caeterum ait S. Theresia¹ quod quotiescumque anima sentit se suaviter accendi ad amorem erga Deum, habere debet communicationem tamquam divinam, non ideo ut credat se aliis meliorem, sed ut animum faciat ad perfectius coram Deo ambulandum. Ita enim agendo Deus efficiet, ut daemon, etiamsi iste aliquam partem haberet, victus remaneat et suis ipsis armis sibi damnificet.

Director interroget.

144. - Sed concludamus. — Director ergo 1° imponat animae, ut superius diximus, ut fideliter enarret omnes communicationes, quas habet in oratione, nullo tamen eas sciendi desiderium demonstrat. Nec unquam aliis manifestet gratias supernaturales suae poenitenti concessas. Fiet enim, ut illi ejus precibus se commendent, eamque maximo superbiendi periculo exponant; vel si post hanc notitiam levissimum intueantur defectum, multum scandalizabuntur et eam in derisione habebunt.

Servet secretum.

Gratiae externae rejiciantur.

Gratiae contemplationis expeti possunt.

Potius animam humiliet.

Limitatio.

2°. Non ostendat huic animae, talibus favoribus distinctae, particulare aliquod signum aestimationis, et multo minus mittat alias poenitentes ad petendum consilium ab ea, vel ad exposcendum solatium aut directionem. Potius ostendat minoris eam facere, quam alias animas quae ambulat per viam fidei, quoniam animae his favoribus ornatae, regulariter loquendo, semper et multum sunt humiliandae.

sed etiam confortet.

Corollarium pro direttore.

3°. Si advertat, animam servare humilitatem atque timorem in istis divinis communicationibus, oportet eam adjuvare, immo et securam facere, quoties expe-

¹ Vita, cap. 15, a medio et Castello interiore, mans. 6, cap. 9, in med. — S. Theres., Vita, cap. 10, versus med.; cap. 4, in med. et Castello interiore, mans. 4, cap. 3, init.

dire cognoverit. Dicit S. Theresia, quod anima nunquam movebitur ad magna pro Deo gerenda, nisi agnoverit se magna accepisse a Deo. Et quidem eadem Sancta, quando a S. Francisco Borgia et S. Petro de Alcantara fuit facta securior, dona quae ipsa acceperat esse vere divina, ex eo tempore ad perfectionem non amplius cucurrit, sed evolavit.

Nec miretur ob ejus defectus.

Neque ex eo quod cernit director animam identidem in aliquem defectum incidere (quoties defectus non sunt plene deliberati aut commissi cum adhaerentia et contemptu), reputare debet omnes hujusmodi communicationes pro mendaciis et illusionibus. Dominus tales gratias concedit non tantum animabus perfectis, sed aliquando etiam imperfectis, ea scilicet ratione, ut liberet eas a suis imperfectionibus et ad vitam perfectiorem extollat. Unde, quando dignoscitur quod per hujusmodi communicationes anima magis magisque se liberat a passionibus et proficit in amore divino atque in desiderio perfectionis, signum est quod illae sunt bonae.

Gratias externas parvipendat.

De reliquo, quando agitur de gratiis externis, ut sunt visiones, locutiones et revelationes, regulariter loquendo, ut diximus, tutius est ut director ostendat se parvi eas facere, dicendo id quod monuit S. Theresia e coelo post obitum suum cuidam personae religiosae: *Ne fidant animae visionibus et revelationibus particularibus. Ne collocent perfectionem in eis habendis. Licet enim aliquae ex eis sint verae, plures nihilominus sunt falsae et mendaces: et difficile est invenire unam veritatem inter plura mendacia* (quare plures sunt visiones falsae quam verae); *et quo avidius expetentur et in pretio habebuntur, eo magis persona aberrabit a fide et humilitate, quae est via tutior quam posuerit Deus^a*. Quare det ei consilium ut oret Deum, ut veram concedat extasim, scilicet totalem a rebus terrenis

— S. Theres., de S. Francisco Borgia, cfr. Vita, cap. 24, versus med.; de S. Petro Alcantara, cfr. cap. 30, versus med.

144. a) — Haec revelatio, quam hic refert S. Alphonsus, reperitur ad verbum in editione Venet. (1739) operum S. Theresiae (tom. 2,

pag. 219). Deest tamen in hac editione sententia « et difficile est invenire unam veritatem inter plura mendacia ».

et a semetipsa alienationem, sine qua ad perfectionem nunquam valebit pervenire.

Quod si unquam director advertat, animam non esse bene fundatam in suae miseriae cognitione, et vellet pro certo tenere, quod suae communicationes sint divinae, et turbaretur audiendo quod director nollet eas credere uti tales, pessimum signum est. Signum est quod illae sint daemonis, ex effectibus qui observantur, scilicet adhaesionis superbiae; aut indicium est quod anima non bene ambulat, quoniam ipsa saltem dubitare deberet, quoties dubitat confessarius. Et ideo in hoc casu omnibus modis est humilianda et in timore detinenda, quantum fieri potest; et tunc, si nec etiam acquiescit, privet eam communione et severius mortificet, quia tunc in magno versatur periculo ne decipiatur a daemone.

Denique director, etsi iudicaret redere animam certiore, quod ejus communicationes sint a Deo, tamen ei insinuet, ut in oratione semper prae oculis habeat (saltem in principio) punctum aliquod vitae vel passionis Jesu Christi. Dicebat S. Theresia, animam, quae amittit directionem boni Jesu, nunquam perventuram ad perfectam cum Deo unionem ^{b)}. Animae incipientes meditantur Domini passionem per modum discursus; contemplativae vero non utuntur discursu, sed proposito sibi mysterio aliquo admirantur bonitatem, misericordiam, amorem divinum, et hinc Deus facit eas transire, quando ei placuerit, ad contemplationem suae divinitatis.

§ III. - De mortificatione.

145. - Quoad mortificationem oportet advertere quod, quando animae vitam spiritualem incipiunt, ex eo quod solet tunc Dominus, ut diximus, eas allicere consolationibus sensibilibus, in primo illo fervore vellent se interficere disciplinis, ciliciis, jejuniis et similibus exercitiis afflictivis.

Interea oportet ut director sit parcissimus in hujusmodi mortificationibus con-

cedendis. Nam alias, superveniente inde tempore ariditatis, ut ordinarie solet accidere, facile anima, destituta suo pristino fervore sensibili, omittet omnes suas mortificationes et, incipiens inde diffidere, relinquet etiam orationem et vitam ipsam spiritualem utpote res minus sibi accommodatas et consequenter amittet omnia. Aliquando etiam accidit ut hae animae incipientes, ratione primi illius fervoris, se dent in res immoderatas, et incidant in morbos corporales, et tunc, ut reficiantur, omittunt omnia exercitia spiritualia, non sine ingenti periculo amplius ea non resumendi. - Ideo director curare debet, ut prius ipsae in vita spirituali solidentur, et postea, consideratis circumstantiis sanitatis, occupationum atque fervoris, concedat illis eas mortificationes externas, quas ipsis magis judicaverit convenire secundum christianam prudentiam.

Dico: *secundum christianam prudentiam*; quoniam dantur aliqui directores adeo imprudentes, qui omnem animae progressum collocare videntur in operando eam jejuniis, ciliciis, disciplinis sanguineis, adustionibus et his similibus. Alii vero omnes omnino mortificationes externas videntur reprobare tamquam inutiles spiritali progressui, totam perfectionem in interiori mortificatione collocando. Sed hi etiam errant ut primi, quoniam mortificationes corporales adjuvant internas, et sunt quodammodo necessariae (quando possunt exerceri) ad fraenandos sensus, et ideo legimus, ab omnibus sanctis plus minusve fuisse frequentatas.

Verum quidem est quod mortificatio interior passionum est a poenitentibus potissimum exigenda; ut, ex. gr., esset, non respondere injuriis, non quaerere neque manifestare aliis, quae tendunt ad propriam aestimationem, cedere in contentionibus, aliorum voluntati condescendere (sed sine damno spiritali). Unde expedit aliquando, alicui animae prohibere omnes mortificationes externas, quousque se sentiat liberam ab aliqua passione magis dominante, ut vanitatis, ran-

ejusque sanctissimae Matris... eo magis quod dulcedines [supernaturales] non ita sunt ordinariae ut totum insumant tempus ».

coris, cupiditatis rerum hujus mundi, aestimationis propriae aut propriae voluntatis. Sed absolute asserere, mortificationes externas nihil aut parum prodesse, maximus error est. Dicebat S. Joannes a Cruce, ei qui reprobat poenitentias, nullam praestandam esse fidem, etiamsi miracula perpetraret.

146. - Ab initio ergo director ante omnia injungat poenitenti, ut nihil unquam faciat contra aut sine ejus obedientia. Qui contra obedientiam poenitentias agunt, inquit S. Joannes a Cruce: *Hi magis progrediuntur in vitiis quam in virtutibus*.

Sit quoque, ut dixi, valde parcus in concedendis hujusmodi mortificationibus, quamvis id importunius efflagitent poenitentes. Satis erit ab initio eis concedere aliquam tenuem, sed raram mortificationem, ut disciplinam, catenulam ferream, abstinentiam, potius ad ingerendum in eorum animis mortificationis desiderium, quam ad eos, ut convenit, mortificandos; et postea processu temporis poterit liberalius agere juxta progressum, quem anima faciet in virtutibus. Quando enim illa erit in spiritu solidata, non poterit ei sine scrupulo opportunas mortificationes denegare.

Caeterum, ordinarie loquendo, generalem hanc regulam sibi proponat, nunquam scilicet concedendi mortificationes externas, nisi prius requisitus, quia hae non multum prosunt, si absque magna appetentia recipiantur: et quoties concedat, semper minus quam postulatur concedat et potius, ut inquit Cassianus, excedat in denegando quam in concedendo ^{a)}.

Praecipue curet suadere mortificationem externam circa gulam, cujus quaedam animae spirituales non admodum sunt amantes. Haec revera est omnium durissima, sed utilissima spiritui et saepe

S. Joann. a Cruce, *Avvisi e sentenze*, § 11 (n. 340). - S. Joann. a Cruce, *Avv. e sent.*, § 7 (n. 259) et cfr. *Notte oscura*, lib. 1, cap. 6, init. - S. Philipp. *Ner.*, Bacci, in ejus *Vita*, in f., documenti spir. di S. Filipp., v. f. -

146. - ^{a)} Hanc sententiam explicitam nunquam habet Joannes Cassianus; sed, loquens specialiter de jejuniis, ita saepe moderationem inculcat ut tamquam corollarium ejus doctrinae erui possit. Cfr. suas *Collationes*, *collat. 2*,

etiam corpori. Dicebat S. Philippus Neri: *Qui non coercesit gulam, nunquam perveniet ad perfectionem*. - E contrario sit parcus in concedendis mortificationibus somni, quoniam hae facile tum corporis tum spiritus saluti sunt nocivae. Sublato enim somno sufficienti patitur caput, et languente capite remanet persona inhabilis ad meditandum et ad caetera alia exercitia devotionis.

Quamcumque vero mortificationem concesserit poenitenti, ut omnem illi auferat superbiendi occasionem, persuadeat illi, hoc nihil prorsus esse respectu ejus quod sancti fecerunt, et respectu poenitentiarum, quas pro nobis perpressus est Jesus Christus. Dicebat S. Theresia: *Totum est immunditia, quidquid agere possimus in comparatione unius sanguinis guttae quam Dominus effudit pro nobis*.

Meliores mortificationes, utiliores et periculis minus obnoxiae sunt negativae, ad quas faciendas, regulariter loquendo, non est necessaria obedientia directoris, ut esset: privare se visione aut auditione rerum curiosarum, loqui parce, contentum esse cibis gustui minus acceptis seu male conditis, non accedere ad ignem tempore hiemis, eligere pro se res viliores, exultare et laetari deficientibus quibusdam rebus etiam necessariis; quoniam in hoc consistit virtus paupertatis, ut ait S. Bernardus: *Virtus paupertatis non est paupertas, sed amor paupertatis*. Insuper non queri de incommodis temporum, de contemptu sui ipsius, de persecutionibus molestiisque infirmitatibus corporis. Scalpro cruciatuum et dolorum perficiuntur lapides Jerusalem coelestis. Dicebat Sancta Theresia: *Credere, quod Deus admittat in suam amicitiam gentem commoditatis amicam, dementia est. Animae quae vere diligunt Deum, nesciunt quietem expetere*.

S. Theres., *Vita*, cap. 35 (al. 39), v. med. - S. Bernard., *epist.* 100 ad quemdam episc. (Migne, *Patr. Lat.*, tom. 182, col. 235). - S. Theres., *Cammino di perf.*, cap. 18, init.; et *Fondaz.*, cap. 10 (al. 5) ante med.

cap. 23 (Migne, *Patr. Lat.*, tom. 49, col. 554), cap. 17 (Migne, *loc. cit.*, col. 550), et *collat. 21*, cap. 22 (Migne, *loc. cit.*, col. 1195); item, *de Coenobior. institutis*, lib. 5, cap. 8 (Migne, *loc. cit.*, col. 223) et cap. 41 (Migne, *loc. cit.*, col. 266).

Animam stulte pertinacem humiliet ac terreat.

Ultimum monitum pro praxi.

Anima incipiens vellet onerari mortificationibus.

Director aegre illas permittat.

Sed exterior, valde utilis.

Director exigit obedientiam.

Sensim mortificationes concedat.

antequam anima solidetur in virtutibus.

Postea vitet exaggerationem ex utraque parte.

duplicem regulam servando.

Mortificatio interior, quidem potissima.

Quid de mortificatione gulae.

et de mortificatione somni.

Semper animam humiliet.

Meliores mortificationes sunt negativae.

147. - Hic oritur dubium. — Evangelium in quodam loco ait: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona et glorificent Patrem vestrum, qui in coelis est* (Matth. v, 16). In alio loco dicit: *Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua* (Matth. vi, 3).

Quaeritur ergo: *utrum actus virtutis sint manifestandi aliis vel occultandi?*

Et respondetur distinguendo: Opera communia, ad virtutem christianam necessaria, exerceri debent palam: ut esset frequentia sacramentorum, oratio mentalis, visitatio Venerabilis, audire Missam genibus flexis et cum interiori spiritus recollectione; deferre oculos modestos, silentium in ecclesia servare, dicere: *Volo sanctus evadere*, fugere garrulitatem, conversationes periculosas, curiositates et his similia. — Opera vero, quae dicuntur *supererogationis extraordinariae* et quae sapiunt singularitatem, ut supra enarratae poenitentiae externae ciliciorum, flagellorum, orationis cum brachiis in crucem expansis, comestionis herbarum amararum, suspiriorum, fletus tempore orationis, etc., occultari debent, quantum possibile est. — Reliqua vero opera virtutis, ut ministrare infirmis, erogare eleemosynam pauperibus, humiliare se facienti injurias, et similia, haec melius erit occultare, quantum fieri potest: sed si forte exerceri nequeant nisi publice, non debent praetermitti, dummodo fiant tantum intuitu placendi Deo.

§ IV. - De frequentia sacramentorum.

148. - Tandem dicenda sunt aliqua de modo quo confessarius dirigere debet animas spirituales circa frequentiam sacramentorum, scilicet confessionis et communionis.

Paul. Barisoni, Lettera ad una signora... [sulla] frequenza del SS. Sacram., cap. 1, in f. et cap. 5, init. (edit.

148. a) - Barisoni citat *lib. 5, de Sacramentis, cap. 4*. Sed hoc opus perperam S. Ambrosio attribuitur. Cfr. Migne, *Patr. Lat., tom. 16, col. 413*. Ceterum auctor hujus operis, *lib. 5, cap. 4, n. 25* (Migne, *loc. cit., col. 452*) solum innuit sententiam de qua agitur.

Quod spectat ad *confessionem*, expedit ipsis insinuare, ut generaliter de suis peccatis confiteantur, si adhuc non fecerint; quia si forte jam fecerint, vel si anima esset scrupulis agitata, oportet omnino confessionem hanc prohibere. — Quoad vero confessionem ordinariam, quaedam animae delicatioris conscientiae consueverunt quotidie confiteri; sed, generaliter loquendo, sufficet personis spiritualibus, praesertim scrupulosis, confiteri semel aut ad summum bis in hebdomada. Sed quando aliqua ex istis gravaretur aliqua culpa levi, et non haberet opportunitatem confitendi, dicit Pater Barisoni in suo tractatu de communione, innixus auctoritati S. Ambrosii ^{a)} et complurium aliorum AA. (quod etiam suadet S. Franciscus Salesius in quadam sua epistola ^{b)}, quod non ideo omittere debet communionem. Ad remissionem enim venialium, docet sacrum concilium Tridentinum, esse quoque alia media, ut essent actus contritionis et amoris. Unde melius tunc est ad purificandam animam a culpa illa, uti istis mediis, quam privari communione propter absentiam confessarii. Et sapiens quidam dicebat, quod aliquando longe fructuosius est pro quibusdam animabus timoratis, disponere se ad communionem actibus suis, quam cum ipsa confessione. Et multoties accidit, quod tunc anima se disponat actibus ferventioribus contritionis, confidentiae et humilitatis.

149. - Quoad vero *communione*, non loquimur hic de obligatione pastorum animarum non negandi communionem cuicumque subdito qui non sit publice peccator et quoties rationabiliter petat. Satis de hoc egimus in Libro (*Lib. VI, n. 254*), in quo vidimus, Innocentium XI in quodam suo decreto ordinasse, usum communionis frequentis totum remitti prudentiae confessariorum; unde sine evi-

Neapol. 1632). — *Conc. Trid., sess. 14, de Poenit., cap. 5. — Innoc. XI, S. C. C. decret. Cum ad aures*, diei 12 Febr. 1679.

^{b)} S. Franciscus Salesius in epistola, cui, verosimiliter alludit S. Alphonsus, nempe, in epist. ad Dominam Brulart (epist. 831, edit. Paris. 1839) utique dicit actum contritionis supplere confessionem venialium; ast in hoc loco tractat de confessione facta sine respectu ad communionem.

Confessio generalis interdum suadenda.

Confessio ordinaria quoties facienda.

Communio non omitenda ob venialia non confessa.

Parochus negare nequit communionem.

denti causa nescio quomodo parochi possint tuta conscientia denegare petentibus communionem. Et notandum est quod in praefato decreto prohibetur episcopis praescribere in genere suis subditis dies ad faciendam communionem. — Sed loquimur hic dumtaxat de modo, quo confessarii debent se gerere in concedenda communionem suis poenitentibus ^{a)}.

In hoc quidam errant ob nimiam indulgentiam, alii ob nimium rigorem. — Non est dubium, quin error sit, ut advertit Summus Pontifex Benedictus XIV, in aureo suo libro *de Synodo*, concedere communionem frequentem ^{b)} iis qui saepe in peccata gravia labuntur, nec solliciti sunt de agenda poenitentia ac de sua emendatione; aut iis qui accedunt ad communionem cum affectu ad peccata venialia deliberata sine ullo desiderio se ab eis liberandi ^{c)}. Expedit quidem, aliquando concedere communionem aliquibus qui essent in periculo labendi in peccata lethalia, ut vires recipiant ad resistendum. Sed respectu earum personarum,

Suares, de Euch., disp. 69, sect. 3, v. *Ad secundum* et disp. 70, sect. 2, v. *Dico 1* (edit. Venet. 1747).

149. - a) Doctrina hic a S. Alphonso tradita, hodie immutanda vel explicanda est juxta decretum S. C. Conc. *Sacra Tridentina Synodus*, diei 20 Dec. 1905, quod reperies *lib. 6, n. 254, not. a*. Ut autem quis dijudicet quantum, pro suo tempore, indulgentissimus fuerit S. Doctor in concedenda frequenti communionem, referre juvat quae, an. 1764, Neapoli scribebat De Meo, *Confutas... di Cipriano Aristasio sopra la freq. com., § 36, n. 22*: « Inter mille laicos, ne unum quidem invenies qui quotidie communicet. Si Neapolim excipias, vix ac ne vix quidem tres aut quatuor reperies in alia regni civitate, qui hoc faciant; et hujusmodi civitates sunt paucissimae. Hic adde quod ii qui sic communicant, a communionem abstinent uno die infra hebdomadam. Nil mirum proinde doctrinam alphonsonianam iram commovisse auctorum jansenistarum, quos pluries debellavit S. Doctor, *Risposta apolog.* (Rom. 1762); (Neap. 1764); *Breve aggiuntia sulla mat. della com. freq.* (Neap. 1765).

^{b)} Quid intelligeret S. Alphonsus per communionem frequentem saepius ipse declaravit: « Communione quotidianam appello illam quae fit quotidie; frequentem quae pluries fit in hebdomada... ego vero hebdomadariam neutquam pro frequenti habeo ». *Risposta apolog., in med.* (Rom. 1762).

quae non existunt in tali periculo, et e contra committunt ordinarie peccata venialia deliberata, et nulla in eis emendatio neque desiderium emendationis effulget, optimum erit non permittere eis communionem plus quam semel in hebdomada. Immo poterit expediens esse, illis aliquando per integram hebdomadam communionem interdiceret, ut majorem concipiant horrorem in suos defectus, et majorem erga sacramentum hoc reverentiam. Tanto magis quod sententia communior tenet, recipere Eucharistiam cum peccato levi actuali aut cum affectu ad ipsum, novam esse culpam ratione irreverentiae, quae irrogatur sacramento (*Lib. VI, n. 270*) ^{a)}.

Quidam afferunt decretum S. Anacleti, *can. Peracta 10, dist. 2, de consecratione*, in quo habetur: *Peracta consecratione omnes communicent, qui noluerint ecclesiasticis carere luminum; sic enim et Apostoli statuerunt, et sancta Romana tenet ecclesia*. Sed imprimis negatur a Patre Suarez et aliis, quod unquam fuerit

^{c)} Benedictus XIV, *de Synod., lib. 7, cap. 12, n. 9*, sic loquitur: « Monendi sunt confessarii, ne frequentem ad Eucharistiam accessum iis, aut suadeant aut permittant, qui in gravia peccata saepe labuntur, nec de poenitentia peragenda, suaeque vita emendanda sunt solliciti, sicuti nec illis qui, etsi gravia evitent crimina, voluntatem habent venialibus inhaerentem ». Liqueat igitur S. Alphonsus e suo penu addidisse « *sine ullo desiderio se ab eis liberandi* »; quod eum ostendit magis propensum ad concedendam frequentem communionem. Jamvero si haec Alphonsi verba conferantur cum dictis ab ipso, *lib. 6, num. 270*, « ipsa voluntas recipiendi Eucharistiam et ejus effectum est quaedam virtualis venialium detestatio », concludere fas est *principia* alphonisiana de frequenti aut quotidiana communionem non longe abesse a normis decreti *Sacra Tridentina Synodus*.

^{a)} Haec scripsit S. Doctor an. 1755. Sed postea hanc sententiam immutavit in *Istruz. e Prat., cap. 15, n. 7* (an. 1757) ubi sic loquitur: « Si quis communicaret cum affectu actuali ad aliquod veniale, tunc non peccat ». Quare in eadem *Istruz., append. I, n. 29*, ubi exscribitur *n. 149* hujus nostrae *Prax.*, B. Doctor sic hunc locum reformavit: « *Tanto più ch'è sentenza di molti che il communi-*

tale Apostolorum praeceptum. Secundo, decretum istud, ut Glossa ibidem testatur et Catechismus Romanus¹, non obligabat omnes fideles, sed tantum ministros assistentes altari. Et tandem posito quod decretum obligaret omnes, certum est, hodie in desuetudinem abiisse.

150. - E contrario errant certe quidam alii directores, et multum se elongant a spiritu Ecclesiae, dum sine ullo respectu ad exigentiam aut progressum animarum negant indiscriminatim communionem frequentem, non alia ratione ducti, quam quia frequens est. — Ipse Catechismus Romanus², explicans desiderium s. concilii Tridentini, ut omnes sacrificio Missae adstantes communicent, docet, esse officium parochi, sedulo hortari fideles ad communionem non modo frequentem, sed etiam quotidianam, cum obligatione instruendi illos, quod, sicut corpus, ita et anima eget quotidiano alimento.

Praetermitto hic afferre sanctorum Patrum et magistrorum spiritualium auctoritates omnino conformes, quoniam hae reperiuntur annotatae in tot libris, qui tractant de frequenti communiōne.

Sufficiat scire ex Catechismo Romano³, et ex decreto Innocentii XI, relato in nostro Libro (*Lib. VI, n. 254*), quod frequens communionis usus, immo quotidianus fuit semper ab Ecclesia et ab omnibus Patribus approbatus, qui, ut demonstrat doctus quidam auctor, quoties adverterunt friggere usum communionis quotidianae, omnem diligentiam adhibuerunt ad illum redintegrandum. — Et in tertia synodo Mediolanensi, habita sub S. Carolo Borromeo, injunctum fuit parochis exhortari fideles in concionibus ad hanc frequen-

tiam communionis; et insuper impositum fuit episcopis provinciae, ut prohiberent concionari et severius punirent eos qui oppositum disseminarent, tamquam scandalorum satores et totius Ecclesiae sensui contradicentes. — Insuper in praefato decreto Innocentii imponitur episcopis, ut diligentissime caveant ne alicui communiōne denegetur, etiam quotidiana, et quaerant, ut par est, in suis subditis hanc alere devotionem.

Fatentur ultro quidam spiritus rigidiores, licitam quidem esse communionem quotidianam, sed dicunt, requiri ad hoc debitam dispositionem.

Sed scire ab ipsis desideramus, quidnam intelligant hoc nomine *debitae dispositionis*. — Si intelligunt *dignam*, ecquis unquam deberet amplius ad Eucharistiam accedere? Solus Jesus Christus digne Eucharistiam sumpsit, quia solus Deus digne Deum potuit recipere. — Si vero *convenientem* dispositionem intelligunt, jam superius dictum est quod iis qui actualia habent peccata venialia aut affectum ad illa, sine desiderio emendationis, aequum est, frequentem communionem denegare. Sed si postea loquamur de illis qui, sublato jam affectu etiam ad venialia, et, superata majori parte pravarum suarum inclinationum, magnum communicandi desiderium habent, ait S. Franciscus Salesius⁴, quod hi, praevio sui directoris consilio, recte possunt communicare quotidie. Et S. Thomas⁵ docet quod, quando anima aliqua experitur, beneficio communionis se crescere in amore divino, nec imminui reverentiam in sacramentum, non debet abstinere a communiōne etiam quotidiana. En ipsa

S. Doctoris verba: *Si aliquis experientialiter cognosceret, ex quotidiana sumptione fervorem amoris augeri, et reverentiam non minui, talis deberet quotidie communicare.*

151. - Et quamvis aliquo die a communiōne abstinere sit etiam virtus, tamen inquit Pater Granada in suo tractatu de communiōne, esse communem DD. opinionem, quod melius sit accedere quotidie ad communionem ob amorem, quam abstinere ob reverentiam.

Et hoc confirmat idem S. Thomas¹ dicens: *Et ideo utrumque pertinet ad reverentiam hujus sacramenti, et quod quotidie sumatur, et quod aliquando abstinatur... Amor tamen et spes, ad quae semper Scriptura nos provocat, praeferruntur timori.* Immo recte ait Pater Barisoni, quod ille qui ad Eucharistiam accedit cum desiderio crescendi in amore divino, etiam reverentiae actum exercet erga Jesum Christum. Immo hic facit actum positivum, quando ille qui abstinet, facit tantummodo negativum.

Plures Sancti, qui magnam erga hoc sacramentum reverentiam habuerunt, non abstinuerunt a quotidiana communiōne: ut consueverunt S. Gertrudis, S. Catharina Senensis, S. Theresia, B. Joanna de Chantal et alii. Et asserentibus, hodie non amplius existere has S. Theresias, recte reponit idem Pater Barisoni, temeritatem hanc esse supponere, quod hodie manus Domini sit abbreviata. Ven. Pater Magister Avila non dubitat dicere quod illi, qui damnant eos qui saepius ad Eucharistiam accedunt, daemonis officio funguntur.

152. - Caeterum considerando relatas doctrinas, videtur non posse director, sine scrupulo, negare communionem frequentem et etiam quotidianam (excipe ordinarie loquendo unum diem in quavis hebdomada, ut facere solent prudentes

aliqui directores, et excipe tempus illud quo privare velint poenitentem communionem ad probandam ejus obedientiam aut humilitatem aut ob aliquam aliam justam causam) animae eam desideranti ut proficiat in divino amore; semper vero ac illa, vivendo alienata ab affectu cujuscumque culpa venialis, incumbit insuper multum orationi mentali et conatur tendere ad perfectionem, et amplius non labitur in peccata etiam venialia plene voluntaria. Haec enim, ut ait S. Prosper, est perfectio quae potest in hac vita haberi, attenda humana fragilitate^a).

Et quando confessarius utile esse cognoverit, concedere communionem frequentem similibus personis, inquit Innocentius XI in suo decreto, nihil ob stare quod sint etiam negotiatores et conjugati. En ejus verba: *Frequens (ad Eucharistiam) accessus... confessariorum... iudicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate et frequentiae fructu et ad pietatem processu laicis negotiatoribus et conjugatis, quod prospicient eorum salutis profuturum, id illis praescribere debent.*

153. - Et quamvis anima aliqua caderet aliquando in veniale peccatum voluntarium ob meram fragilitatem, sed cito postea doleret emendationemque proponeret; si deinde communionem desideraret ad robur accipiendum a sacramento ne cadat et ad progrediendum in via perfectionis, quam de causa ei esset deneganda communiō?

Damnata jam fuit ab Alexandro VIII propositio 22 Baji, quae dicebat: *Sacri legi sunt iudicandi, qui jus ad communionem percipiendam praetendunt, antequam condignam de delictis suis poenitentiam egerint.* Et propositio 23: *Similiter arcendi sunt a sacra communiōne, quibus nondum inest amor Dei purissimus et omnis mixtionis expers.*

Granada, Tr. de S. Euch. Sacram., cap. 2, v. med., et cap. 8, v. med., et cfr. Memorial. vitae christ., lib. 3 (al. part. 1, tr. 3), cap. 10, in f. (edit. lat. Colon. 1626). — ¹ 3^a P., qu. 80, art. 10, ad 3. — Baris., Lettera... sulla

freq. del SS. Sacram., cap. 5, v. med. — Baris., op. cit., cap. 3, v. fin. — B. Joannes Avila, Trattati del SS. Sacram. dell'altare, tr. 27, in f. (edit. Rom. 1608). — Innoc. XI, seu decret. S. C. Conc. Cum ad aures, diei 12 Febr. 1679.

152. - a) Hanc sententiam in operibus S. Prosperi reperire nequivimus. Aliquid

tamen simile habet in *Exposit. psalm. 103, v. 18* (Migne, *Patr. Lat., tom. 51, col. 293*).

Error est communionem frequentem negare quia frequens est.

Probat ex Catechismo Romano.

Ex auctoritate Ecclesiae et Patrum.

Ex tertia synodo Mediolanensi.

Ex decreto Innocentii XI.

Communiō quotidiana commendatur a S. Doctore.

Communiō quotidiana dari potest etiam imperfectis.

Probat ex duabus propositionibus damnatis.

Glossa, in can. Peracta. — ¹ Part. 2, de Sacram. Euch., num. 60, (edit. Patav. 1698). — ² Loc. cit., num. 59. — Conc. Trid., sess. 22, de Sacrif. Miss., cap. 6. — ³ Loc. cit., n. 60. — Innoc. XI, seu decr. S. C. Conc., Cum ad aures, diei 12 Febr. 1679. — S. Carol. Borr., Acta Eccl. Mediol.,

part. 1, conc. Prov. 3, § De iis quae ad S. Euch. pertinet, v. Ad saluberrimum. — Innoc. XI, seu decretum S. C. C. Cum ad aures, diei 12 Febr. 1679. — ⁴ Introd. à la vie dév., part. 2, chap. 20, in f. — ⁵ In 4, dist. 12, qu. 3, art. 1, ad 2^{am} qu.

carsi coll'affetto al peccato veniale sia nuova colpa per ragione dell'irreverenza al Sacramento; benchè noi abbiamo tenuto l'opposto, al cap. 15, n. 7. Quod latine sonat: «Eo magis quod sententia multorum tenet, recipere Eucharistiam cum affectu ad peccatum veniale novam esse culpam, ratione irreverentiae quae irrogatur Sacramento; quamvis nos oppositum tenuimus, cap. 15, n. 7. Et

hanc immutationem fecit in *Hom. Apost., tr. 15, n. 7* (an. 1759); item in *Confessore diretto, cap. 14, n. 6* (an. 1764). Unde quae super hac quaestione scripsit, an. 1755, hic in *Prax. et in Theologia mor., lib. 6, num. 270*, juxta illam immutationem reformanda sunt. Quod si neque ista immutatio facta fuerit a S. Doctore in *Hom. Apost., append. 1, num. 29*, certe oblivioni tribuendum est.

Ex Tridentino.

Sacrum concilium Tridentinum vocabat hoc sacramentum: *Antidotum, quo liberemur a culpis quotidianis et a peccatis mortalibus praeservemur*. Et quidem ad hunc finem praeservandi animam a recidendo, Apostoli communionem quotidianam primitivis christianis concedebant, inter quos sine ullo dubio reperiebantur similiter imperfecti, et fortasse imperfectiores, ut arguitur ex epistolis S. Pauli et S. Jacobi.

Ex liturgia.

Sancta Ecclesia in postcommunione Dominicae XXIV post Pentecosten orat: *ut... quidquid in nostra mente vitiosum est, [hujus sacramenti] medicationis dono curetur*. Ergo communio fuit instituta etiam pro imperfectis, ut virtute hujus cibi sanentur.

Ex auctoritate S. Francisci Salesii.

Notandum insuper est id quod S. Franciscus Salesius in sua Philothea¹, in hoc proposito dicit: *Si mundani quaerunt a te, cur tam frequenter communices, responde illis... quod duplex personarum genus debet saepius communicare, perfecti scilicet et imperfecti: perfecti... (ut se in perfectione conservent); imperfecti ut ad perfectionem valeant pervenire. Fortes, ne debiles fiant; debiles, ut fortes evadant; infirmi, ut curentur; bene valentes, ne infirmentur. Et quod ad te attinet, utpote imperfectam, debilem ac infirmam, eges... (frequenti communione). Dic illis quod ii qui mundanis negotiis non sunt implicati, debent saepius communicare, quia habent opportunitatem; qui vero hujusmodi negotiis detinentur, quia egent communione*. Denique Sanctus concludit, dicens: *Accede saepius, o Philothea, ad Eucharistiam, immo quam saepissime, consilio tui directoris, et crede mihi, quod lepores in nostris montibus albi evadunt non alia ratione, nisi quia non vident*

Conc. Trid., sess. 13, de Euchar., cap. 2. — ¹ Introductio à la vie dev., part. 2, cap. 21, in med. — *Grana.*, Memorial. vitae christ., lib. 3 (al. part. 1, tr. 3), cap. 4, v. f. et cfr. cap. 10, v. f. — ² De Sacramentis, lib. 4, cap. 6, n. 28; Migne, Patr. Lat., tom. 16, col. 446. — ³ P., qu. 79, art. 8. — *Sotus*, in 4, dist. 11, qu. 2, art. 8, concl. 3 (edit. Venet.

nec edunt nisi nivem: et tu comedendo... puritatem in hoc sacramento, tota... pura evades.

Item Pater Granada in suo tractatu de communionem ait: *Non debet homo recedere ab hoc sacramento ob propriam indignitatem. Pro pauperibus enim relictus est hic thesaurus, et pro infirmis haec medicina*. Itaque nemo (subdit), quantum imperfectum se noscat, debet se longe ab hoc remedio tenere, si vere curari desiderat. Immo ait idem auctor supra laudatus, quod, quanto magis quis se debilem noscit, tanto magis ad hunc cibum fortium debet accedere: quod valde consonat cum eo quod inquit S. Ambrosius²: *Qui semper pecco, debeo semper habere medicinam*^{a)} et S. Augustinus: *Quotidie peccas, quotidie sume*^{b)}.

154. — Adde, quod S. Thomas³ docet, effectum sacramenti, quantum ad augmentum gratiae, non impediri a peccatis venialibus, dummodo non committantur in ipsa communionem: et quamvis haec impediant in parte, non tamen in toto effectum sacramenti impediunt. Hanc sententiam communiter tenent Sotus, Suarez, Valentia, Vasquez, Coninck et plures alii apud Salmant. (*Lib. VI, n. 270, Qu. 2*).

Insuper tenent plures graviore auctores (*Lib. VI, n. 269, v. Effectus 2*), hoc sacramentum ex opere operato remittere peccata venialia, de quibus anima actuali complacentiam non habeat. Atque hoc concordat cum eo quod ait Catechismus Romanus⁴: *Remitti vero Eucharistia et condonari leviora peccata, quae venialia dici solent, non est quod dubitari debeat. Quidquid enim cupiditatis ardore anima amisit... totum Eucharistia, eas ipsas minores culpas abstergens, restituit*. Saltem, ut ait Angelicus⁵ cum

1584). — *Suar.*, de Euch., disp. 63, sect. 3, v. *Dico 1 et 2*. — *Valent.*, in 3° P., disp. 6, qu. 7, punct. 3, v. *Sed contraria* (edit. Venet. 1608). — *Vasq.*, in 3° P., disp. 206, cap. 2 (edit. Lugd. 1631). — *Coninck* de Sacram., qu. 79, n. 59 (edit. Lugd. 1634). — *Salmant.*, Tr. 4, de Euch., cap. 7, n. 21. — ⁴ Part. 2. de Euchar., n. 51. — ⁵ 3° P., qu. 79, art. 4, corp.

153. — ^{a)} Jam notavimus, n. 148, not. a, hoc opus de Sacramentis perperam attribui S. Ambrosio.

^{b)} S. Alphonsus hic citat, lib. 5, de Sacram., cap. 4; et revera haec sententia habe-

tur (saltem implicite) in quodam sermone suppositio S. Augustini, ubi ad verbum exscribitur opus de Sacram., lib. 5, cap. 4. Cfr. Migne, Patr. Lat., tom. 39, col. 1907 et tom. 16, col. 452.

et aliorum auctorum.

Ex duplici ratione.

Ad communionem non requiritur devotio sensibilis,

neque sensibilis profectus in amore.

communi, excitatur per communionem actus charitatis, quo inde peccata remittuntur: *Qui (actus charitatis) excitatur in hoc sacramento, per quem peccata venialia solvantur*.

155. — Quod si postea dignoscatur, non obstante frequentia communionis, animam nihil proficere in via perfectionis, neque se emendare a culpis deliberatis, licet venialibus, ut si adhaeret etiam voluptatibus sensuum in videndo, audiendo, edendo, cum aliqua vanitate vestiendi: tunc videtur certe consilium esse restringendi usum communionis, etiam ut serio cogitare incipiat de sua emendatione, et suae spirituali perfectioni consulere.

Caeterum advertendum est quod, licet juxta S. Thomam¹, ut possit quis ad communionem accedere, *requiritur ut cum magna devotione... accedat*, nihilominus non est necessarium ut illa sit summa vel aperte sensibilis. Sufficiet directori detegere in intimo voluntatis sui poenitentis quamdam alacritatem ad exequenda quaecumque Deo placuerint. Qui a communionem abstineret, quia non sentiret in se magnum quemdam fervorem, inquit doctus Gerson, esset comparandus illi, qui nimis frigescentis nollet ad ignem accedere, quia nullum in se experitur calorem. Unde docet Pater Granada cum Cajetano², personas pusillanimes, quae ob immoderatum timorem suae indignitatis communionem omittunt, magnum suo proprio progressui inferre praejudicium.

Neque ad prosequendas communionem, inquit S. Laurentius Justinianus, oportet ut anima sentiat aut aperte in se discernat augmentum fervoris, quoniam non raro hoc sacramentum operatur absque eo quod nos ipsi animadvertamus. Et S. Bonaventura³ inquit: *Licet... tepide, tamen confidens de misericordia Dei fidu-*

¹ 3° P., qu. 80, art. 10, corp. — *Gerson*, super Magnificat, tr. 9, partitio 3, v. *Contemplatur tales*. — *Grana.*, Tr. de Euchar., cap. 7; et Memorial. vitae christ.,

155. — ^{a)} Id apud Cajetanum invenire non potuimus.

^{b)} Textus hic relatus reperitur utique loco a S. Alphonso citato, nempe, de *Profectu religiosorum*, cap. 77, in f. (in edit. Lugd. 1668).

cialiter accedat, quia, qui se indignum reputat, cogitet, quod tanto magis aeger necesse habet requirere medicum, quanto senserit se aegrotum... Nec ideo quaeris te jungere Christo, ut tu eum sanctifices, sed ut tu sanctificeris ab illo. Et postea subdit: *Nec propterea praetermittenda est sacra communio, si quandoque non sentit homo specialem devotionis gratiam, cum se ad illam praeferare studet, vel cum in ipsa perceptione, vel post, forte minus devotum se sentit, quam vellet*. Ergo bene sentit Sanctus, quod, etsi anima experiretur minorem devotionem post susceptam Eucharistiam quam antea, nec etiam debeat eam omittere.

Quapropter, quemadmodum, quando anima sentit se maximopere ad communionem inclinatum, expedit identidem eam mortificare, communionem differendo (praesertim si advertatur quod per illam prohibitionem turbetur; hujusmodi enim contristatio est argumentum superbiae, quae eam vere reddidit indignam); ita ex opposito, quando sentit in se ariditatem et taedium ad Eucharistiam suscipiendam, expedit tunc illam saepius ad communionem impellere, ut a sacramento vires acquirat.

O utinam, concludo, o utinam et in mundo plures animae hujusmodi invenirentur (quae a nonnullis ultra quam convenit rigiditati addictis irreverentes et temerariae vocantur), quae odio habentes etiam culpas leviores, expeterent communicare, non modo frequenter, sed etiam quotidie, cum vero desiderio se emendandi et in divino amore proficiendi! Si enim hoc esset, longe plus in mundo Jesus Christus diligeretur.

Bene experientia demonstrat omnibus his qui dirigendarum animarum munus exercent, ut et ego expertus sum, valde quidem proficere personas illas quae recto

lib. 3 (al. part. 1, tr. 3), cap. 5 in f. et cap. 12, in f. — *S. Law. Just.*, De disciplina et perfectione monasticae conversat., cap. 19, v. f. (edit. Venet. 1721).

Ast, ut notarunt editores criticae editionis operum S. Bonaventurae (Ad Claras Aquas [Quaracchi], 1898, tom. 8, pag. XCV), hic liber falso attribuitur Doctori Seraphico, nam auctorem habet Davidem ab Augusta.

cum desiderio ad communionem accedunt, et Dominum mirum in modum eas ad suum amorem pertrahere, quamvis saepe hoc eis non manifestet pro majori earumdem bono: quin et multoties eas relinquit in tenebris et desolatione et sine ulla devotione sensibili. Animabus istis, ut docent S. Theresia et B. Henricus Suso; nullum efficacius est remedium quam frequens communio.

Unde, ut concludamus, curet confessarius communionem suadere, quoties anima verum desiderium demonstret et quoties advertat eam in spiritu proficere beneficio communionis ^{c)}.

Curet etiam insinuare, ut post communionem immoretur in gratiarum actione pro eo tempore quo potest ^{d)}. Paucissimi sunt directores, qui sedulo id faciunt; scilicet inculcare suis poenitentibus, ut per aliquod notabile tempus post susceptam Eucharistiam gratias agant. Et ratio est, quia paucissimi sunt sacerdotes, qui post Missae sacrificium cum Jesu Christo in gratiarum actione subsistant; et ideo pudet eos aliis insinuare quod ipsi non faciunt. — Gratiarum actio ordinarie per integram horam durare deberet; fiat saltem per dimidiam, in qua anima in amando et petendo se exercent. Ait S. Theresia, quod post communionem Jesus existit in anima tamquam in throno misericordiae, ut illi gratias elargiatur, dicens: Quid vis, ut tibi faciam? Et alibi: *Post communionem non amittamus tam praeclaram opportunitatem negotiandi. Non solet sua divina Majestas male rependere hospitium, si bene in anima excipiatur.*

Insinuet etiam, ut saepius spiritualiter communicet: quae res valde a Tridentino concilio commendatur. *Spiritualiter communicare*, inquit S. Theresia, *est valde utile. Nolite id praetermittere. Hic enim experietur Dominus, quantum eum ametis.*

S. Theres., cfr. Cammino di perf., cap. 34, post init. — B. Suso, cfr. Dialog., cap. 22 (edit. Colon. 1588). — S. Theres., Cammino di perfez., cap. 34, v. med. —

^{c)} Nemo est qui non videat hanc ultimam S. Doctoris sententiam optime concordare cum decreto *Sacra Tridentina Synodus*.

^{d)} « Juxta ... vires, conditionem ac officia ». Ita citatum decretum, sub 4°.

§ V. — *Methodus vitae pro aliqua moniali, quae exposcit dirigi per viam perfectionis.*

156. — Ante omnia praemittere oportet ea quae inferius exponam, intelligenda esse, quoties non obstat poenitenti aliquid impedimentum sanitatis, officii aut obedientiae; quod etiam intelligendum est cum licentia patris spiritualis, et etiam praesulis monasterii, pro eo quod spectat mortificationes externas quae aliorum oculis sunt expositae.

157. — Et I^o. Quoad orationem:

1°. Tres saltem horas orationi mentali vacare, unam mane, aliam vespere et aliam post communionem.

2°. Visitare SS. Sacramentum et Mariam Sanctissimam per semihoram vel saltem per quadrantem. In his orationibus incumbat renovandis votis pluries in die, si jam emiserit professionem, vel illis quibus forte se obligavit.

3°. Recitare rosarium saltem quinque decadum cum aliis orationibus vocalibus. Sed hae non sint plures justo, quia cum plures sunt, recitantur cum tenui fructu, caput aggravant, et inde orationem mentalem impediunt.

4°. Uti saepissime orationibus jaculatoriis, ut, ex. gr., *Deus meus et omnia! Quam bonus es, Deus meus! Diligam te, Jesu, amor meus pro me crucifixus. Domine, quare non amaris ab omnibus? Oh utinam et nunquam offendissem te! Volo, Domine, quaecumque tu vis. Quando te videbo et amabo de facie ad faciem? Ecce me, fiat de me, quodcumque vis!* Insinuet magnopere director hujusmodi jaculationes amoris, et anima magni eas faciat.

5°. Orationi adjungere lectionem spiritualem per semihoram, legendo opera vel Rodriguez, vel Saint-Jure, vel *Gli avvisi a' religiosi* ^{a)}, vel alium librum qui

S. Theres., loc. cit. — *Conc. Triid.*, sess. 13, de Euchar., cap. 8 et sess. 22, de sacrif. Miss. cap. 6. — S. Theres., op. cit., cap. 35, init. —

157. — ^{a)} Scilicet librum cui titulus: *Avvisi e riflessioni sopra le obbligazioni dello stato religioso...* opera composta da un monaco benedettino della Congr. di S. Mauro e tradotta dal francese » (edit. Venet., 1740).

Monitum praevium.

Oratio mentalis.

Visitatio SS. Sacram. et B. M. V.

Rosarium et preces vocales.

Orationes jaculatoriae.

Lectio spiritualis.

tractet de virtutibus, vel legere Vitas sanctorum, quarum lectio est fortassis caeteris omnibus utilior.

158. — II°. Accedere quotidie ad communionem, uno excepto die in quavis hebdomada. Sed in novenis Spiritus Sancti, Nativitatis Domini et Mariae Sanctissimae et Sanctorum Patronorum communicet quotidie, et quotidie saltem ter communice spiritualiter.

159. — III°. Quoad mortificationes:

1°. Quotidie flagellationem incruentam per horae quadrantem circiter, et sanguineam bis vel semel in mense adhibere.

2°. Mane, ferre catenulam ferream usque ad prandium: post prandium vero aliquam parvam in brachio: nunquam tamen catenam circa cincturam, neque cilicia equinis crinibus contexta, quoniam haec valde efficiunt sanitati.

3°. Jejunium in pane et aqua in die sabbati et vigiliis septem festivitatum Mariae, si commode per valetudinem poterit, vel saltem unico tantum uti obsonio. In refectone vespertina ordinarie non excedere octo uncias cibi, nisi adfuerit aliqua extraordinaria urgentia; abstinere a fructibus, diebus Mercurii et Veneris et in novenis superius enuntiatis, in quibus potest etiam abstinere ab aliqua alia portione cibi consueti; et in edendo miscere cibis aliquam particulam herbae amarae, sed nunquam cinerem. Extra mensam nihil comedere, quoniam melius est, comparative loquendo, quotidie praefatam abstinentiam exercere, quam bis vel ter in hebdomada jejunare. — Somnus non extendatur ultra sex horas: semper vero ad quinque; quoniam excedens defectus somni nocet capiti et impedit caetera exercitia spiritualia.

4°. Servare silentium per tres horas diei, quod intelligi debet de non proferendis verbis non necessariis.

MONITA IN GENERE PRO PERFECTIONE.

160. — I^o. Collocare omnem suam fiduciam in Deo, et omnino diffidere de se et de suis bonis propositis. Strenuum propositum se vincendi et vim sibi in occasio-

S. Theres., Cammino di perf., cap. 16, in f. — S. Theres., Concetti... sulla Cantica, cap. 2, in med. — S. Theres.,

nibus inferendi. Ait S. Theresia: *Si defectus non procedit a nobis, ne timeamus, quod Deus se abstineat ab impertiendo nobis auxilia ad nostram sanctificationem.*

161. — II°. Cavere a quocumque minimo defectu deliberato, sive apertis oculis admissio. *A peccato deliberato*, inquit eadem Sancta, *quantumvis parvo, Deus vos liberet.* Subditque: *Daemon enim per opera minimarum rerum aliqua facit foramina, per quae res magnae ingrediuntur.*

162. — III°. Non tristari post admissos defectus, sed cito se humiliare, et ad Deum confugiendo cum brevi actu contritionis et proposito se in pacem remittere; et ita semper se gerere, etiamsi centies in die quis caderet. — Et in hoc monet S. Theresia, *ne communicentur propriae tentationes animabus imperfectis, quia ita et sibi et aliis damnnum affertur.*

163. — IV°. Alienare se ab omnibus propinquis, rebus, voluptatibus; aliter, inquit S. Theresia, *anima non recedendo a voluptatibus mundanis, non post multum denovo recedet a via Dei.* — Effugere familiaritatem personarum diversi sexus, quantumcumque fuerint religiosae. Saepe enim diabolus introducit cum illis quasdam affectiunculas non puras, eas obtrudendo pro spiritualibus. Videantur notata n. 119. — Oportet ante omnia renuntiare propriae aestimationi et propriae voluntati, immo et rebus spiritualibus, ut orationi, communioni et mortificationibus, quando haec obedientia non permittit. Uno verbo oportet expellere a corde omne quod non est Deus et quod non est secundum majus Dei beneplacitum.

164. — V^o. Laetari in spiritu, quoties se cernit contemni, irrideri et omnium vilissimum reputari. O quam pulchre orat anima illa quae vilipendia libenter amplectitur; praecipue in communitatibus, in quibus haec virtus est omnium magis necessaria! Consequenter oportet fovere affectionem specialem erga nostros inimicos et persecutores, illis inserviendo, benefaciendo, eos honorando, saltem de illis bene loquendo, et eos commendando specialiter Deo, quemadmodum Sancti facere consueverunt.

Fondaz., cap. 34 (al. 29), in f. — S. Theres., Ricordi per le monache, ricord. 67. — S. Theres., Concetti, loc. cit.

Cavere a quovis defectu deliberato.

Non tristari post culpas.

Omnibus rebus creatis renuntiare.

Gaudere in humiliatibus.

Ultima conclusio S. Doctoris.

Confessarius inculcet gratiarum actionem post communionem.

Et communionem spiritualem commendat.

Ardenter
amorem Dei
desiderare.

165. - VI°. Alere ardentissimum desiderium amandi Deum illique placendi. Ait S. Theresia: *Dominus adeo desiderii delectatur, ac si fuissent executioni demandata*^{a)}. Sine hoc desiderio anima non progrediatur in via perfectionis, nec Deus largietur illi gratias valde speciales. Eadem Sancta ait: *Ordinarie Deus non impertitur favores multum singulares, nisi iis, qui diu desideraverunt ejus amorem*. Et desiderio oportet semper conjungere propositum faciendum quantum possumus, ut Deo placeamus. Praefata Sancta inquit: *Diabolus potissimum timet magnanimitatem corda*. Et alibi: *Nihil aliud a nobis exigit Dominus quam validam determinationem, ut reliquum ipse inde perficiat*.

Propositum
Deo
placendi.

Orationem
frequen-
tare.

Oportet quoque fovere affectum summum erga orationem, quae est fornax, in qua accenditur amor divinus. Omnes Sancti, quoniam unice Deum diligebant, unice quoque dilexerunt orationem.

Coelum
appetere.

Est etiam necessarium, ut quis ardentius desideret paradisum. In coelo enim animae diligunt Deum cum omnibus viribus suis, quod consequi nemo potest in terra, et ideo vult Deus ut ardentissime hoc regnum desideremus, quod Jesus-Christus nobis acquisivit sanguine suo.

In omni-
bus volun-
tas Dei.

166. - VII°. Habere magnam uniformitatem divinae voluntati in omnibus rebus appetitui nostro contrariis, et se pluries in die Deo offerre. S. Theresia hoc quinquages in die facere consueverat^{a)}. *Non consistit progressus, inquit Sancta, in sibi procuranda majore fruitione Dei, sed in adimplenda illius voluntate*. Et alibi: *Vera unio est unire nostram cum divina voluntate*.

Regulis et
superiori-
bus obedire.

167. - VIII°. Praestare exactam obedientiam regulis, superioribus et patri spi-

rituali. Dicebat Ven. P. Vincentius Carafa: *Obedientia est regina omnium virtutum; omnes enim virtutes obediunt obedientiae*. Et S. Theresia: *Deus ab anima, quae sibi proposuit illum amare, nihil aliud exigit quam obedientiam*. Perfecta vero obedientia consistit in cito, fideliter, alacriter et sine ullo iudicio obediendo, nullam exquirendo rationem, quoties res iussa non sit certe peccatum, ut inquit S. Bernardus, S. Franciscus Salesius, S. Ignatius de Lojola et omnes spiritualis vitae magistri. Et in rebus dubiis eligere id quod praesumitur quod jussisset obedientia; et quando haec praesumptio non posset haberi, id eligere quod magis nostris inclinationibus adversatur. Hoc est illud: *Vince te ipsum*, toties inculcatum a S. Francisco Xaverio et S. Ignatio qui solitus erat dicere, longe plus proficere animam mortificationis amicam unico horae quadrante, quam alias non mortificationes per plurimas horas.

Quomodo.

Recta in-
tentio.

Exercitia
spiritualia
annua,

et men-
strua.

168. - IX°. Attendere semper divinae praesentiae. Inquit S. Theresia: *Omne malum provenit ex eo quod non consideremus Deum praesentem*. Qui vere amat nunquam obliviscitur objecti amati. Ad conservandam vero memoriam hujus divinae praesentiae juvat in praxi, aliquod signum gestare vel intra cubiculum habere. Maxime vero oportet hanc praesentiam fovere, saepius in die repetendo actus amoris in Deum et petendo divinum amorem: ex. causa: *Deus meus et omnia! Diligam te ex toto corde meo! Totum me tibi do. Fac de me quod tibi placuerit! Nil aliud volo nisi te et tuam voluntatem. Da mihi amorem tuum, et dives sum satis, etc.* Advertendum tamen est, quod actus isti faciendi sunt sine ulla vi et nul-

Semper
attendere
praesentiae
Dei,

et hanc as-
sidue fove-
re.

S. Theres., Concetti... sulla Cantica, cap. 5, v. med. — S. Theres., cfr. Vita, cap. 13, post init. — S. Theres., Fondaz., cap. 32 (al. 27), v. med. — S. Theres., Fondaz., cap. 10 (al. 5) post med. — S. Theres., loc. cit. v. fin. — Ven. Carafa, Pietro Gisolfi, Vita del Ven. Carlo Carafa, cap. 31, init. (edit. Neap. 1858). — S. Theres., Fondaz., cap. 10 (al. 5) ante med. — S. Bern., de Praecepto et dispensat., cap. 9, num. 21; Migne, Patr. Lat., tom. 182,

col. 873. — S. Franc. Sales., Introd. à la vie dev., part. 1, chap. 4. — S. Ignat., Institut S. J., part. 3, cap. 1, num. 23; part. 6, cap. 1, declarat. B. — S. Franciscus, Xav., Bouhours, Vie de St Franç. Xav., lib. 6, v. f. v. La mortification intérieure (edit. Pictavien., 1839). — S. Ignat., Bartoli, Vita di S. Ignazio, lib. 4, num. 12 (edit. Venet., 1785). — S. Theres., Vita, cap. ult. 36 (al. 40) v. med.

165. - a) Sententia frustra quaesita in operibus S. Theresiae.

166. - a) Forsan S. Alphonsus hoc factum refert de S. Theresia, quia Sancta, Ricordi ...

per le monache scalze, ricord. 30, dicit: «Quinquages quolibet die te Domino offeres, magno cum fervore, etc.» (edit. Venet. 1739, tom. 2, pag. 218).

lam desiderando consolationem sensibilem, sed cum suavitate quadam et voluntate pura unice Deo placendi. Asserebat S. Theresia: *Ne vereamur relinqui irremuneratam a Deo vel unicam elevationem oculorum ad ejus recordationem*.

169. - X°. Dirigere intentionem placendi Deo in quacumque actione quotidiana, sive spirituali sive corporali, dicendo: *Domine, hoc facio tantum, ut placeam tibi*. Recta intentio appellatur alchymia spiritualis, quae omnes actiones, etiam viliores, aureas facit.

170. - XI°. Quotannis exercitia spiritualia peragere per octo vel decem dies, alienando se, quantum fieri potest, ab omni conversatione et officio quod distractiones afferat, ut solum cum Deo versetur. Similiter singulis mensibus aliquam diem ad se colligendum destinare.

Devote celebrare novenas Nativitatis

Domini, Spiritus Sancti, septem festivitatum Mariae, S. Joseph, Angeli sui Custodis et Sancti Tutelariorum. In his novenis poterit quotidie accedere ad communionem; orare per horam vel saltem dimidiam plus consueto; recitare aliquas alias orationes vocales, sed non multas: quoniam longe melius erit, exercere determinatum quemdam numerum actuum amoris vel similibus.

Devote
novenas ce-
lebrare.

171. - XII°. Habere devotionem specialem erga S. Joseph, Angelum suum Custodem, Sanctum suum Tutelarem, et praecipue erga S. Michaellem, universalem cunctorum fidelium patronum: sed ante omnia erga beatissimam Virginem Mariam, quae ab Ecclesia nostra vita et nostra spes appellatur. Est enim moraliter impossibile, ut anima multum in perfectione proficiat sine particulari et tenera quadam devotione erga sanctissimam Dei Genitricem.

Devotio-
nes specia-
les habendae.

Ante omnia
devotio erga
Deiparam.